اتباع الرسول

تالیف
ابو عبد الاحد عبد الرحیم مسلم دوست

المكاتب التعاونية للدعوة والإرشاد بالبديعة والصناعية الجديدة
تحت إشراف وزارة الشؤون الإسلامية والأوقاف والدعوة والإرشاد
ص.ب: ٢٤٩٣٢ الرياض ١١٤٥٦ - البديعة: تلفون ٤٣٣٠٨٨٨ (اربعة خطوط)
الصناعية: تلفون ٤٣٠٣٥٧٢ - فاكس ٤٣٠١١٢٢ المملكة العربية السعودية

Ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

اتباع الرّسول

تالیف
ابوعبدالاحد عبدالرحیم مسلم دوست

(c) ketabton.com: The Digital Library

ح المكتب التعاوني للدعوة والإرشاد بحائل ، ١٤١٨هـ

فهرسة مكتبة الملك فهد الوطنية أثناء النشر

زينو ، محمد بن جميل

إتباع الرسول .- حائل .

١١٢ ص ؛ ١٢ × ١٧ سم

ردمك : ٦ - ٢ - ٩١٨٧ - ٩٩٦٠

(النص بلغة البشتو)

١ - السيرة النبوية أ - العنوان

ديوي ٢٣٩ ١٨ / ١٨٦٧

رقم الايداع ١٨٦٧ / ١٨

ردمك : ٦ - ٢ - ٩١٨٧ - ٩٩٦٠

ځانګړتیا

دکتاب نوم : اتباع الرسول

ليکونکی : ابوعبدالاحد عبدالرحيم مسلم دوست

خپرونکی : ادارة احياء الدعوة الاسلامية

تیراژ : ٥٠٠٠

نیټه : صفر ١٤٠٩ هـ ق - وږی ١٣٦٧

دوهم چاپ : ذوالحجه ١٤٠٩هـ

تیراژ : ٥٠٠٠

(c) ketabton.com: The Digital Library

فهرست

گڼه | موضوع

۱- سریزه ۱

۲- اتباع الرسول قرآني حکم دی ٤

۳- د رسول الله صلی الله علیه وسلم اتباع د الله اتباع ده ۹

۴- د قیامت په ورځ به خلک د رسولانو د اتباع ارمان کوي ۱۸

۵- د رسول الله صلی الله علیه وسلم خلاف د عذاب او جهنم
نه د ننوتو سبب دی ۲۰

۶- هغه څوک چه د رسول الله صلی الله علیه وسلم د اتباع څخه خلک
منع کوي هغه منافق دی. ۲٤

۷- د رسول الله صلی الله علیه وسلم د سنتو مخالف مؤمن نه شي
کیدای. ۲۵

۸- کوم عمل کی چه د رسول الله صلی الله علیه وسلم اتباع نه وی هغه
باطل دی. ۲۷

۹- اتباع الرسول او د رسول الله صلی الله علیه وسلم صحابه ۳۲

۱۰- د رسول الله صلی الله علیه وسلم څخه وروسته د چا اتباع
په مسلمانانو لازمه نه ده ٤۰

۱۱- د تقلید رد ٤۳

۱۲- د تقلید لغوی معنا ٤۵

(c) ketabton.com: The Digital Library

موضوع	گڼه
۱۳- د تقلید اصطلاحي معنیٰ	٤٥
۱۴- تقلید کله شروع شو	٥٢
۱۵- د تقلید رد د سلف صالحینو خلور واماما نوا ونورو دامت د علماوٙ د اقوالو په تائید	٦٦
۱۶- د اختلاف په وخت کي د حل لاره	٩٧
۱۷- د الله تعالی او د پیغمبر د رسول صلی الله علیه وسلم د حکم په مقابل کي د رائ منل گمراهي ده-	١٠٢

(c) ketabton.com: The Digital Library

بسم الله الرحمن الرحيم

ان الحمد لله نحمده و نستعينه و نستغفره و نعوذ بالله من شرور انفسنا و سيئات أعمالنا من يهده الله فلا مضل له ومن يضلل فلا هادی له و أشهد ان لا اله إلا الله وحده لا شريك له و أشهد ان محمدا عبده و رسوله.

«يَا أَيُّهَا النَّاسُ اتَّقُوا رَبَّكُمُ الَّذِي خَلَقَكُم مِّن نَّفْسٍ وَاحِدَةٍ وَخَلَقَ مِنْهَا زَوْجَهَا وَبَثَّ مِنْهُمَا رِجَالًا كَثِيرًا وَنِسَاءً وَاتَّقُوا اللَّهَ الَّذِي تَسَاءَلُونَ بِهِ وَالْأَرْحَامَ إِنَّ اللَّهَ كَانَ عَلَيْكُمْ رَقِيبًا».

«يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا اتَّقُوا اللَّهَ حَقَّ تُقَاتِهِ وَلَا تَمُوتُنَّ إِلَّا وَأَنتُم مُّسْلِمُونَ»

«يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا اتَّقُوا اللَّهَ وَقُولُوا قَوْلًا سَدِيدًا يُصْلِحْ لَكُمْ أَعْمَالَكُمْ وَيَغْفِرْ لَكُمْ ذُنُوبَكُمْ وَمَن يُطِعِ اللَّهَ وَرَسُولَهُ فَقَدْ فَازَ فَوْزًا عَظِيمًا».

اما بعد:

فان أصدق الحديث كتاب الله و خير الهدی هدی محمد صلی الله علیه و سلم و شر الامور محدثاتها و کل محدثة بدعة و کل

(c) ketabton.com: The Digital Library

بدعة ضلالة وكل ضلالة في النار.

الله سبحانه و تعالیٰ چه کله آدم علیه السلام له جنت څخه را ښکته کاوه نو ورته یې وویل:

«قُلْنَا اهْبِطُوا مِنْهَا جَمِيعًا فَإِمَّا يَأْتِيَنَّكُمْ مِنِّي هُدًى فَمَنْ تَبِعَ هُدَايَ فَلَا خَوْفٌ عَلَيْهِمْ وَلَا هُمْ يَحْزَنُونَ» سورة البقرة - ۳۸ -

«مونږ وویل کوز شئ له جنت څخه ټول نو که تاسو ته زما له لوري څه هدایت راغی نو هغه چا چه زما د هدایت تابعداري وکړه نه به په هغوی ویره وی او نه به غمجن کیږي»

په دی ایت کښې الله آدم علیه السلام او ټولو بنی آدمو ته دا خبر ورکړی دی چه زه به هدایت رالیږم او د دی هدایت تابعدارو ته یې بشارت او زیری ورکړی دی. د هدایت په هکله د دی ایت په تفسیر کښې حافظ ابن کثیر په خپل تفسیر کښې داسې لیکي:

«قال ابوالعالية الهدىٰ الأنبياء والرّسل والبينات والبيان، و قال مقاتل بن حيان: الهدىٰ محمد صلّى الله عليه و سلّم وقال الحسن الهدىٰ القرآن» تفسير ابن كثير ص ۸۳ ج ۱ /

«ابوالعالیة ویلی دی چې له هدایت څخه مراد انبیأ، رسولان او د هغوی معجزی، دلائل او بیان دی. او مقاتل بن حیان ویلی دی چې هدایت عبارت دی د محمد صلی الله علیه وسلم څخه او حسن بصری ویلی دی چې هدایت قرآن دی».

(c) ketabton.com: The Digital Library

نو دری واړه قوله صحیح دی ځکه چې تولو امتونو لپاره هدایت انبیاء او د الله فرمانونه دی او اخری امت لپاره اخری پیغمبر خاتم الانبیاء محمد صلی الله علیه وسلم او په هغه باندې د الله له لوري رالیږل شوی کتاب قرآن کریم دی.

نو په هر امت باندې د خپل رسول او نبی اطاعت فرض ؤ او هر امت ته چې کله الله تعالی کوم پیغمبر رالیږلی دی هغوی ته یې د دی حکم کړی دی چې زما د رالیږل شوی رسول اطاعت او تابعداری وکړي لکه چې الله تعالی فرمایي:

«وَمَا أَرْسَلْنَا مِنْ رَّسُولٍ إِلَّا لِيُطَاعَ بِإِذْنِ اللَّهِ» الایه سورة النساء - ۶۴.

«او مونږ هیڅ یو رسول نه دی لیږلی مګر د دی لپاره چې د هغه تابعداری وشي د الله په حکم».

نو هر امت ته چې کوم پیغمبر لیږل شوی ؤ هغوی د هغه رسول او نبی په تابعداری او اطاعت مأمور ؤ.

او مونږ ته الله اخری پیغمبر حضرت محمد صلی الله علیه وسلم د رسول په حیث رالیږلی دی لکه چې فرمایي:

«وَمَا مُحَمَّدٌ إِلَّا رَسُولٌ قَدْ خَلَتْ مِنْ قَبْلِهِ الرُّسُلُ الایه» سورة آل عمران ۱۴۴. «محمد ندی مګر رسول دی له ده نه

(c) ketabton.com: The Digital Library

محکښي هم رسولان تير شويدی» او محمد صلی الله عليه وسلم الله تعالیٰ دکوم خاص قوم لپاره نه بلکې ترقيامته پورې ټولو خلقو لپاره رالېږلی دی .

الله تعالیٰ فرمائي :

«وَمَا اَرْسَلْنٰكَ اِلَّا كَافَّةً لِّلنَّاسِ بَشِيْرًا وَّنَذِيْرًا وَّلٰكِنَّ اَكْثَرَ النَّاسِ لَا يَعْلَمُوْنَ» سورهٔ سباء ۲۸ .

«مونږ نه يې لېږلی مګر ټولو خلکو لپاره زيرې ورکوونکی او ويره وونکی لکن زيات خلک نه پوهېږي» سورة سبا (۲۸) نو مونږ هم دغه اخرې رسول په اطاعت مأمور يو او دده په منلو کښې د الله رضا، کاميابی او جنت ته داخليدل او دده په نه منلو کښې د الله غوسه ، ناکامی او جهنم دی .

اتباع الرّسول قرآني حکم دی

د رسول الله صلی الله عليه وسلم د اتباع په هکله په قرآنکريم کښی زيات نصوص راغلی دی او الله تعالیٰ مونږ ته داحکم کوی چې مونږ د الله او دهغه د رسول صلی الله عليه وسلم اطاعت وکړو .

«وَاَطِيْعُوا اللّٰهَ وَرَسُوْلَهٗ اِنْ كُنْتُمْ مُّؤْمِنِيْنَ» سورة الانفال (۱)

« او د الله او د هغه د رسول اطاعت وکړئ که مؤمنان ياست»

(c) ketabton.com: The Digital Library

او الله تعالیٰ فرمائي:

وَأَطِيعُوا اللَّهَ وَأَطِيعُوا الرَّسُولَ فَإِن تَوَلَّيْتُمْ فَإِنَّمَا عَلَىٰ رَسُولِنَا الْبَلَاغُ الْمُبِينُ» سورة التغابن:— ۱۲۔

« او د الله اطاعت وکړئ او د هغه د رسول اطاعت وکړئ او که تاسو مخ واړاوه نو زمونږ په رسول بنکاره رسول دی»

او الله تعالیٰ فرمائي:

«يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا أَطِيعُوا اللَّهَ وَرَسُولَهُ وَلَا تَوَلَّوْا عَنْهُ وَأَنتُمْ تَسْمَعُونَ.

سورة الانفال (۲۰)

«ای مؤمنانو د الله او د هغه د رسول ومنئ او د رسول څخه مه اوړئ حال دا چې تاسو اورئ»

او الله تعالیٰ فرمائي:

وَأَطِيعُوا اللَّهَ وَالرَّسُولَ لَعَلَّكُمْ تُرْحَمُونَ» سورة ال عمران (۱۳۲)

او د الله اطاعت وکړئ او د رسول الله اطاعت وکړئ د دی لپاره چې په تاسو رحم وشي او الله تعالیٰ فرمائي:

« وَأَطِيعُوا اللَّهَ وَأَطِيعُوا الرَّسُولَ وَاحْذَرُوا فَإِن تَوَلَّيْتُمْ فَاعْلَمُوا أَنَّمَا عَلَىٰ رَسُولِنَا الْبَلَاغُ الْمُبِينُ.» سورة المائده (۹۲)

او د الله اطاعت وکړئ او ——— د رسول اطاعت وکړئ او ووېرېږئ». که تاسو وګرځیدئ نو پوه شئ چې زمونږ په رسول بنکاره رسول دی».

(c) ketabton.com: The Digital Library

او الله تعالیٰ فرمائي:

«وَالْمُؤْمِنُوْنَ وَالْمُؤْمِنَاتُ بَعْضُهُمْ أَوْلِيَاءُ بَعْضٍ يَأْمُرُوْنَ بِالْمَعْرُوْفِ وَيَنْهَوْنَ عَنِ الْمُنْكَرِ وَيُقِيْمُوْنَ الصَّلٰوةَ وَيُؤْتُوْنَ الزَّكٰوةَ وَيُطِيْعُوْنَ اللّٰهَ وَرَسُوْلَهُ أُولٰئِكَ سَيَرْحَمُهُمُ اللّٰهُ إِنَّ اللّٰهَ عَزِيْزٌ حَكِيْمٌ» - سورة التوبة (٧١) -

«او مؤمنان سړي او مؤمنا ني ښځې ځيني د ځينو دوستان دي امر کوي په نيکۍ او منعه کوي له بدۍ څخه او لمونځ کوي او زکات ورکوي او د الله او د هغه د رسول اطاعت کوي زر ده چي الله په دغه کسانو رحم وکړي. بې شکه الله غالب او د حکمت والا دی».

او الله تعالیٰ فرمائي:

«وَمَنْ يُّطِعِ اللّٰهَ وَالرَّسُوْلَ فَأُولٰئِكَ مَعَ الَّذِيْنَ أَنْعَمَ اللّٰهُ عَلَيْهِمْ مِّنَ النَّبِيّٖنَ وَالصِّدِّيْقِيْنَ وَالشُّهَدَاءِ وَالصّٰلِحِيْنَ وَحَسُنَ أُولٰئِكَ رَفِيْقًا» - سورة النساء (٦٩) -

«او چا چي د الله او د رسول اطاعت وکړ نو دوی به هغو کسانو سره وی چي الله په هغوی انعام کړيدی د انبياء رښتونو، شهداؤ او صالحينو څخه او دوی ډېر ښه ملګري دي».

او الله تعالیٰ فرمائي:

«وَمَا آتَاكُمُ الرَّسُوْلُ فَخُذُوْهُ وَمَا نَهَاكُمْ عَنْهُ فَانْتَهُوْا» سورة الحشر (٧)

(c) ketabton.com: The Digital Library

• او هغه څه چې تاسې ته رسول ﷺ درکړي وي نو ويې نيسئ او د څه شي څخه چې منعه کړي يا ست و ر څخه منعه شئ •

رسول الله صلی الله علیه وسلم مونږ ته قرآن او حدیث پرې ایښي دي او د قرآن او حدیثو د خلاف څخه يې مونږ منعه کړي يو.

زمونږ د ټولو اعمالو، افعالو او اقوالو لپاره ښه نمونه رسول الله صلی الله علیه وسلم دی په هر څه کښې باید د هغه پیروي وکړو او د خلاف څخه يې ځان وساتو. الله تعالی فرمائي :

لَقَدْ كَانَ لَكُمْ فِي رَسُولِ اللهِ أُسْوَةٌ حَسَنَةٌ لِمَنْ كَانَ يَرْجُو اللهَ وَالْيَوْمَ الْآخِرَ وَذَكَرَ اللهَ كَثِيرًا ۝ الأحزاب (۲۱)

• بې شکه تاسو لپاره د الله په رسول کښې ښه تابعداري ده د هغه چا لپاره چې د الله او د قیامت د ورځې امید لري او الله ډېر یاد کړي • -

نو زمونږ کامیابي په دې کښې ده چې د رسول الله صلی الله علیه وسلم تابعداري وکړو او د بل هیچا په تابعداری کښې کامیابي نشته.

الله تعالی فرمائي :

قُلْ إِنْ كُنْتُمْ تُحِبُّونَ اللهَ فَاتَّبِعُونِي يُحْبِبْكُمُ اللهُ وَيَغْفِرْ لَكُمْ ذُنُوبَكُمْ وَاللهُ غَفُورٌ رَحِيمٌ ۝ قُلْ أَطِيعُوا اللهَ وَالرَّسُولَ فَإِنْ تَوَلَّوْا فَإِنَّ اللهَ لَا يُحِبُّ الْكَافِرِينَ. سورة ال عمران ۳۱-۳۲ .

ورته ووایه ای محمده! که تاسو الله سره محبت لرئ نو

(c) ketabton.com: The Digital Library

نو ما تابعداري وکړئ الله به تاسو سره محبت وکړي او ستاسو
ګناهونه به وبخښي او الله بخښونکی او مهربان دی ورته ووایه چې د الله
اطاعت وکړئ او د هغه د رسول اطاعت وکړئ که دوی په شا
وګرځېدل نو بې شکه الله کافران نه خوښوي».
نو معلومه شوه چې څوک وائي: زه د الله تعالی بنده یم او د هغه
سره محبت لرم نو هغه به د الله تعالی د رالېږل شوي رسول محمد
صلی الله علیه وسلم اطاعت منل کوي او که چا د الله تعالی د رسول
وینا و نه منل هغه کافر شو نو ځکه الله تعالی وویل چې «الله کافرانو
سره محبت نه کوي» او د الله تعالی او د هغه د رسول صلی الله علیه
وسلم اطاعت او تابعداري کښې د فلاح او اطمنان شونه دی.
الله تعالی فرمائي:
يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا اسْتَجِيبُوا لِلَّهِ وَلِلرَّسُولِ إِذَا دَعَاكُمْ لِمَا يُحْيِيكُمْ
سورة الانفال (۲۴).
«ای مؤمنانو د الله او د هغه د رسول دعوت قبول کړئ کله
چې تاسو هغه ته رابلي چې تاسو ژوندي کوي».

(c) ketabton.com: The Digital Library

د رسول الله صلی الله علیه وسلم اتباع د الله

اتباع ده

د رسول الله صلی الله علیه وسلم په اطاعت او تابعدارۍ کښې د الله اطاعت دی نو ځکه مونږ د رسول الله ﷺ په اطاعت مأمور یو.

الله تعالی فرمائي:

«مَنْ يُطِعِ الرَّسُولَ فَقَدْ أَطَاعَ اللَّهَ» سورة النساء ۸۰.

او چا چې د رسول اطاعت وکړ نو بیشکه هغه د الله اطاعت وکړ.

او د رسول اطاعت ځکه د الله اطاعت دی چې هغه یوه خبره هم له ځانه نه کوی بلکې خپله هم د وحی تابعداری کوی او خلکو ته هم د الله وحی رسوی.

الله تعالی فرمائي:

«وَمَا يَنْطِقُ عَنِ الْهَوَى إِنْ هُوَ إِلَّا وَحْيٌ يُوحَى» سورة النجم ۳-۴.

او رسول د ځانه خبری نه کوی ندی دا قرآن مګر وحی ده چې ورته کیږي.

او الله تعالی فرمائي:

قُلْ لَا أَقُولُ لَكُمْ عِنْدِي خَزَائِنُ اللَّهِ وَلَا أَعْلَمُ الْغَيْبَ وَلَا أَقُولُ لَكُمْ إِنِّي مَلَكٌ إِنْ أَتَّبِعُ إِلَّا مَا يُوحَى إِلَيَّ قُلْ هَلْ يَسْتَوِي الْأَعْمَى

(c) ketabton.com: The Digital Library

وَالْبَصِيْرُ اَفَلَا تَتَفَكَّرُوْنَ. سورة الانعام - ۵۰ -

اى محمده! ورته ووايه چي زه تاسو ته دا نه وايم چي ما سره د الله خزانې دى او نه زه په غيبو پوهېږم او زه تاسو ته دا نه وايم چي زه فرښته يم زه تابعدارى نه كوم مګر د هغه شي چي ماته يې وحى كېږى. ورته ووايه چي آيا برابر دى ړوند او ليدونكى».

او الله تعالى فرمايي:

وَاِذَا لَمْ تَأْتِهِمْ بِاٰيَةٍ قَالُوْا لَوْلَا اجْتَبَيْتَهَا قُلْ اِنَّمَا اَتَّبِعُ مَا يُوْحٰى اِلَيَّ مِنْ رَّبِّيْ هٰذَا بَصَائِرُ مِنْ رَّبِّكُمْ وَ هُدًى وَّرَحْمَةٌ لِّقَوْمٍ يُّؤْمِنُوْنَ. سورة الاعراف -۲۰۳-

او كله چي راته ورى دوى ته يو ايت نو وائي چي ولى يې ته پخپله نه غوره كوى ورته ووايه چي زه يواځي د هغه تابعدارى كوم چي ماته يې زما د رب له لورې وحي كېږى. دا قرآن ستاسو د رب له لورې دلائل دى او هدايت او رحمت دى هغه قوم لپاره چي ايمان راوړى.

د رسول الله صلى الله عليه وسلم د اتباع په هكله زيات احاديث هم راغلى دى چي د مثال په توګه به زه يو څو لوستونكو ته وړاندى كړم. عن ابى هريرة قال قال رسول الله صلى الله عليه وسلم:

(c) ketabton.com: The Digital Library

„ما امرتکم به فخذوه وما نهیتکم عنه فانتهوا“
رواه ابن ماجة .

د ابوهریرة رضی الله عنه نه روایت دی هغه وائی چې رسول الله صلی الله علیه وسلم فرمایلی دی،

څه شی بانده چې ما تاسو ته امر کړی وی هغه واخلئ او د څه شی څخه می چې منعه کړي یاست د هغې څخه منعه شئ“.

بل روایت کښې راځي؛

عن انس عن النبی صلی الله علیه وسلم قال: "ثلاث من کن فیه وجد حلاوة الإیمان من کان الله ورسوله احب الیه مما سواهما ومن احب عبداً لایحبه الا الله ومن یکره ان یعود فی الکفر بعد اذ انقذه الله کما یکره ان یلقی فی النار"

انس رضی الله عنه نه روایت دی چې نبی کریم صلی الله علیه وسلم فرمایلی دي: "درې خویونه دي چې چاکښې وو نو د ایمان خوږ والي به پرې ومومي چاته چې الله او د هغه رسول د بل هرچا نه زیات محبوب وي، او څوک چې د چاسره محبت کوي یواځې د الله لپاره وي او چاچې دا بده وګڼله چې کفر ته بیرته وګرځي ورو وروسته له دې چې الله ورڅخه خلاص کړېدی لکه څنګه چې دا بده ګڼي چې اور کښې ولوېږي".

(c) ketabton.com: The Digital Library

او رسول الله فرمائي

"والذی نفسی بیده لا یؤمن احدکم حتی یکون هواه تبعاً لماجئت به".   الاربعین النوویه

قسم دی په هغه ذات چې زما نفس د هغه په لاس کښې دی، ستاسو څخه یو کس تر هغه پورې مؤمن کېدای نشي تر څو پورې چې د هغه خواهش د هغه دین تابع نشي چې زه پرې راغلی یم؟

او دا هم معلومېږي چې یو حدیث د چا د رائې خلاف راشي نو که هغه خپله رایه پرېښوده او حدیث ئې واخیست مؤمن دی او که حدیث ئې پرېښود او د خپل خواهش ئې ومنل نو هغه هېڅکله مؤمن کېدای نشي

هم داسې که حدیث کښې راځي،

"عن انس قال قال رسول الله صلی الله علیه وسلم: لا یؤمن احدکم حتی اکون احب الیه من والده وولده والناس اجمعین"

متفق علیه

انس رضی الله عنه نه روایت دی هغه وائي چې رسول الله صلی الله علیه وسلم فرمایلي دي: ستاسو یو کس تر هغې مؤمن کېدای نشي تر څو چې زه ورته د پلار، څوي او ټولو خلکو څخه زیات محبوب نشم.

نو هغه څوک چې د رسول الله صلی الله علیه وسلم د محبت دعوه کوي او بیا خپله خبره یا د خپل مشر، امام، پلار او یا بل چا خبره د رسول الله صلی الله علیه وسلم د حدیث په مقابل کښې مني هغه

(c) ketabton.com: The Digital Library

هېڅکله مؤمن کېدای نشي ۔

بل حدیث کښې راځي

• عن المقداد بن معدیکرب رضی الله عنه قال : قال رسول الله صلی الله علیه وسلم : الا هل عسی رجل یبلغه الحدیث عنی وهو متکئ علی اریکته فیقول بیننا وبینکم کتاب الله فما وجدنا فیه حلالاً استحللناه وما وجدنا فیه حراماً حرّمناه ، وإن ما حرم رسول الله کما حرّم الله •

رواه الترمذی وابوداود واللفظ للترمذی

د مقداد بن معدیکرب رضی الله عنه څخه روایت دی هغه وائي چې رسول الله صلی الله علیه وسلم فرمایلي دي : خبردار ! نږدې ده چې یوه سړي ته به زما حدیث ورسېږي او هغه به تخیل ځای تکیه کړې وي او وائي به چې زموږ او ستاسې ترمینځ د الله کتاب دی نو پیدې کښې موچې څه حلال ومیندل هغه به حلال کړو او پیدې کښې مچې څه حرام ومیندل هغه به حرام کړو ، — او بې شکه هغه څه چې رسول الله صلی الله علیه وسلم حرام کړیدي هغه د هغې په شان دي چې الله حرام کړیدي • .

او دا څکه چې رسول الله صلی الله علیه وسلم د ځان نه څه شی حرام یا حلال نه کړي بلکې د وحی تابعداري کوي ، او دا حدیث په پرویزیانو باندې د پرسېره رد دی چې هغوې وائي : یواځې قرآن

(c) ketabton.com: The Digital Library

بس دی او احادیثو ته ضرورت نشته ، او ځيني احناف هم د پرويزيانو څخه څه کم ندي ځکه چي دوی هم په د پروڅايونو کښي احاديث نه مني او په ليری تاويلونو قرآن او احاديثو سره معارض واقع کوي ، او دا هم وايي چي کتاب الله باندې زيادت په خبر واحد ندی جائز حال دا چي دا خبره بالکل صحيح نده بلکي د پروڅايونو کښي احنافو هم په خبر واحد باندې په کتاب الله زيادت جائز کړېدی .

همدارنګه بل روايت کښي راځي

عن أبي موسى الاشعري رضي الله عنه أن رسول الله صلى الله عليه وسلم قال : إن مثلي ومثل ما بعثني الله به كمثل رجل أتى قومه فقال : إني رأيت الجيش بعيني وانا النذير العريان فالنجاء النجاء ، فأطاعه طائفة من قومه فأدلجوا فانطلقوا على مهلهم فنجوا ، وكذبت طائفة منهم فأصبحوا مكانهم فصبحهم الجيش فأهلكهم واجتاحهم فذلك مثل من اطاعني واتبع ما جئت به ومثل من عصاني وكذب ما جئت به من الحق .

متفق عليه

د ابو موسى اشعري رضي الله عنه نه روايت دی هغه وايي چي رسول الله صلى الله عليه وسلم فرمايلي دي : زما مثال او د هغه دين او احکامو مثال چي الله زه پرې رالېږلی يم د هغه سړي په شان دی چي خپل

(c) ketabton.com: The Digital Library

قوم ته راشی او ورته ووایئ چې ما په خپلو سترګو د دښمن لښکر لیدلی دی او زه بربنډ ویرونکی یم نو ځانونه خلاص کړی، ځانونه خلاص کړی. نو یوه ډله ددې د قوم څخه دده خبره ومنی او د شپې لاړ شی نو نجات بیاموی او یوه ډله ورته ووایئ چې ته دروغ وائې او خپل ځای کښې سهار کړی نو سهار کښې ور باندې لښکر راشي او هلاك او برباد یې کړی. نو دا دهغه چا مثال دی چې زما یې ومنل او د هغه دین تابعداری یې وکړه چې زه پرې راغلی یم او د هغه چا مثال دی چې زما یې ونه منل او زه چې په کوم حق راغلې یم هغه یې دروغ وګڼل»

دا حدیث ددې ښکاره دلیل دی چې چا د رسول الله صلی الله علیه وسلم اطاعت او اتباع وکړه نو هغه نجات وموند او چا چې د رسول الله صلی الله علیه وسلم ونه منل هغه هلاك او د عذاب مستحق شو.

عن ابی هریرة رضی الله عنه قال قال رسول الله صلی الله علیه وسلم

«من أطاعنی فقد اطاع الله ومن عصانی فقد عصی الله».

رواه ابن ماجة.

د ابو هریرة رض عنه روایت دی هغه وائې چې رسول الله صلی الله علیه وسلم

(c) ketabton.com: The Digital Library

فرمایلي دي:

«چاچې زما ومنل نو هغه د الله ومنل او چاچې زما ونه منل هغه د الله ونه منل»

همدارنګه بل حدیث کښې راځي:

عن ابي هريرة رضي الله عنه ان رسول الله صلى الله عليه وسلّم قال: كل امتي يدخلون الجنة الا من أبى قالوا ومن يأبى قال من أطاعني دخل الجنة ومن عصاني فقد ابى»

رواه البخاري.

د ابوهريره رضى الله عنه نه روايت دى چې رسول الله صلى الله عليه وسلّم وويل:

زما ټول امت به جنت ته داخليږي مګر هغه څوك نه داخليږي چې انكار يې وكړ. صحابه ؤ وويل: څوك انكار كوي؟ رسول الله صلّى الله عليه وسلّم وويل: چاچې زما ومنل جنت ته داخل شو او چاچې زما ونه منل هغه انكار وكړ».

د رسول الله صلى الله عليه وسلّم د اتباع په هکله زيات احاديث او اثار راغلي دى او داځكه چې د رسول الله صلى الله عليه وسلّم په اتباع كښې كاميابي ده او د رسول الله صلى الله عليه وسلّم مونږ ته ډير ښكاره او واضح دين پريښې دى لكه چې فرمايي:

(c) ketabton.com: The Digital Library

«لقد ترکتکم علیٰ مثل البیضاء لیلها و نهارها سواء»
رواه ابن ماجة من حدیث ابی الدرداء.

بې شکه ما تاسو په سپینه لار پرې ایښي یاست چې شپه او ورځ یې برابره ده.

نو د اسلام دین ډیر واضح او روښانه دی او یوه مسئله هم یکښې مبهمه او نامعلومه نه ده یوازې په هغه چا تیاره او ابهام راځي چې هغه د قرآن او سنت نبوي څخه ناخبره وي او ځان پرې نه پوهوي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

د قيامت په ورځ به خلك د رسولانو د اتباع آرمان كوي

الله تعالىٰ فرمايي:

«وَأَنذِرِ النَّاسَ يَوْمَ يَأْتِيهِمُ الْعَذَابُ فَيَقُولُ الَّذِينَ ظَلَمُوا رَبَّنَا أَخِّرْنَا إِلَىٰ أَجَلٍ قَرِيبٍ نُّجِبْ دَعْوَتَكَ وَنَتَّبِعِ الرُّسُلَ أَوَلَمْ تَكُونُوا أَقْسَمْتُم مِّن قَبْلُ مَا لَكُم مِّن زَوَالٍ»

سورة ابراهيم ۴۴.

او ووېره وه خلك د هغه ورځې څخه چې را به شي دوى ته عذاب او ظالمان به وايي چې اى زمونږ ربه موږ نږدې نيټې ته وروسته كړه موږ به ستا دعوت قبول كړو. او د رسولانو تابعدارى به وكړو. ايا تاسو مخكښې له دې قسم نه ؤ كړي چې تاسو ته هيڅ زوال نشته».

نو د قيامت په ورځ به وايي چې اى ربه موږ دنيا ته ولېږه چې ستا د رسولانو اتباع وكړو حال دا چې بيا دنيا ته راتلل نشته نو بيا

(c) ketabton.com: The Digital Library

به ارمان کوی چې کاش موږ د رسول الله صلی الله علیه وسلم تابعداری کړی وای او د نورو خلکو تابعداری مو نه وای کړې.

الله تعالیٰ فرمائي:

«وَيَوْمَ يَعَضُّ الظَّالِمُ عَلَىٰ يَدَيْهِ يَقُولُ يَا لَيْتَنِي اتَّخَذْتُ مَعَ الرَّسُولِ سَبِيلًا ۝ يَا وَيْلَتَىٰ لَيْتَنِي لَمْ أَتَّخِذْ فُلَانًا خَلِيلًا ۝ لَقَدْ أَضَلَّنِي عَنِ الذِّكْرِ بَعْدَ إِذْ جَاءَنِي ۗ وَكَانَ الشَّيْطَانُ لِلْإِنْسَانِ خَذُولًا ۝» سورة الفرقان ۲۷-۲۸-۲۹.

په هغه ورځ چې ظالم به په خپلو لاسونو غاښونه ولګوی وبه وائي چې کاش ما د رسول الله ص لار نیولې وای های افسوس کاش چې ما فلانی په دوستۍ نه وای نیولای بیشکه زه یې د پند (قرآن وسنت) څخه بې لاری کړم وروسته له هغې چې ما ته راغې او دی شیطان انسان لپاره تنها بې مرستی پریښودونکی».

نو د قیامت په ورځ به د الله او د هغه د رسول نه منونکی د دی آرمان کوی چې کاش موږ د رسول الله ص تابعداری کړې وای کاش چې د فلانی مشر، پیر، حاکم او .... مې نه وای منلي هغه خو زه د الله د سمې لاری او د رسول الله صلی الله علیه وسلم د اتباع څخه بل خوا ته اړولای وم.

(c) ketabton.com: The Digital Library

د رسول الله صلی الله علیه وسلم خلاف د عذاب او جهنم ته د ننوتو سبب دی.

الله تعالیٰ فرمائي:

وَمَنْ يُشَاقِقِ الرَّسُولَ مِنْ بَعْدِ مَا تَبَيَّنَ لَهُ الْهُدَىٰ وَيَتَّبِعْ غَيْرَ سَبِيلِ الْمُؤْمِنِينَ نُوَلِّهِ مَا تَوَلَّىٰ وَنُصْلِهِ جَهَنَّمَ وَسَاءَتْ مَصِيرًا » سورة النساء - ۱۱۵ .

او هغه چا چې خلاف وکړ د رسول او روسته له هغې چې دی ته هدایت ښکاره شو او تابعداري یې وکړه غیر د مؤمنانو د لارې نو وبه یې ګرځوو هغه لوري ته چې وګرځیده او جهنم ته به یې داخل کړو او ډیر بد ځای دی د ورګرځیدو ».

او الله تعالیٰ فرمایي:

ذَٰلِكَ بِأَنَّهُمْ شَاقُّوا اللَّهَ وَرَسُولَهُ وَمَنْ يُشَاقِقِ اللَّهَ وَرَسُولَهُ فَإِنَّ اللَّهَ شَدِيدُ الْعِقَابِ » سورة الانفال - ۱۳ -

دا په سبب د دی چې هغوی خلاف کړی و د الله او د هغه

(c) ketabton.com: The Digital Library

د رسول او هغه چا چې خلاف وکړ د الله او د هغه د رسول نو بې شکه الله سخت عذاب والا دی.

او الله تعالیٰ فرمائي:

«تِلْكَ حُدُودُ اللَّهِ وَمَنْ يُطِعِ اللَّهَ وَرَسُولَهُ يُدْخِلْهُ جَنَّاتٍ تَجْرِي مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ خَالِدِينَ فِيهَا وَذَٰلِكَ الْفَوْزُ الْعَظِيمُ وَمَنْ يَعْصِ اللَّهَ وَرَسُولَهُ وَيَتَعَدَّ حُدُودَهُ يُدْخِلْهُ نَارًا خَالِدًا فِيهَا وَلَهُ عَذَابٌ مُهِينٌ».

سورة النساء - ۱۳ - ۱۴ -

دا د الله حدود دی او چا چې اطاعت وکړ د الله او د هغه د رسول. نو داسې جنتونو ته به یې داخل کړي چې لاندې تري ویالې بهیږي په دی کښې به همیشه وي او دا لویه کامیابي ده او هغه چا چې د الله او د هغه د رسول نافرماني وکړه او د هغه حدودو څخه یې تجاوز وکړ نو اور ته به یې داخل کړي همیشه به پکښې وي او ده لپاره سپکوونکي عذاب دی.

الله تعالیٰ فرمائي:

«فَلْيَحْذَرِ الَّذِينَ يُخَالِفُونَ عَنْ أَمْرِهِ أَنْ تُصِيبَهُمْ فِتْنَةٌ أَوْ يُصِيبَهُمْ عَذَابٌ أَلِيمٌ» سورة النور - ۶۳ -

نو هرو مرو دی وویریږي هغه کسان چې د رسول د طریقې نه خلاف کوی چې دوی ته به فتنه ورسیږي او یا به ورته دردناک

(c) ketabton.com: The Digital Library

نالك عذاب ورسيږي.

تفسير ابن كثير د دى ايت په تفسيركښې داسې ليكي:

(فليحذر الذين يخالفون عن امره) اى عن امر رسول الله صلى الله عليه وسلم و هو سبيله و منهاجه وطريقته فتوزن الأقوال والأعمال بأقواله وأعماله فماوافق ذلك قبل وماخالفه فهومردود على قائله وفاعله كائنًا من كان كما ثبت فى الصحيحين وغيرهما عن رسول الله صلى الله عليه وسلم أنه قال: "من عمل عملاً ليس عليه أمرنا فهو رد" اى فليحذر وليخش من خالف شريعة الرسول باطنًا وظاهرًا ان تصيبهم فتنة" اى فى قلوبهم من كفر اونفاق او بدعة (اويصيبهم عذاب اليم) اى فى الدنيا بقتل أوحد أوحبس أونحوذلك".

تفسير ابن كثير ص ۳۰۷ ج ۳

د (عن امره) نه مراد د رسول الله صلى الله عليه وسلم امردى چې هغه د رسول الله صلى الله عليه وسلم لار، طريقه، طرزعمل اوشريعت دى نو اعمال او اقوال به د هغه په اقوالو او اعمالو تلل كيږي نو هغه چې د رسول الله صلى الله عليه وسلم د اعمالو او اقوالو سره برابر وي قبليږي به او كوم چې مخالف وي نو هغه به د هغه ويونكي او كوونكي باندې رد كيږي هرڅوك چې وي.

لكه چې په صحيح بخارى اوصحيح مسلم اونورو كتابونو كښې

(c) ketabton.com: The Digital Library

صحیح حدیث ثابت دی چې رسول الله صلی الله علیه وسلم ویلي دي :

«چا چې داسې عمل وکړ چې زمونږ په طریقه نه وي نو هغه رد دی».

نو معنی دا شوه چې ارو مرو دی وویرېږي هغه کسان چې د رسول الله صلی الله علیه وسلم د شریعت څخه ظاهري او باطني مخالفت کوي چې دوی ته به د دوی په زړونو کښې فتنه ورسېږي د کفر، نفاق او بدعت څخه. او یا به ورته دردناک عذاب ورسېږي. په دنیا کښې په قتل، حد، حبس (بند او جیل) او یا داسې نورو سره.

(c) ketabton.com: The Digital Library

هغه څوک چې د رسول الله صلى الله عليه وسلم د اتباع

څخه خلک منع کوي هغه منافق دی

الله تعالى فرمائي :

" وَإِذَا قِيلَ لَهُمْ تَعَالَوْا إِلَىٰ مَا أَنزَلَ اللَّهُ وَإِلَى الرَّسُولِ
رَأَيْتَ الْمُنَافِقِينَ يَصُدُّونَ عَنكَ صُدُودًا " . النساء - ٦١

" او کله چې دوی ته وویل شي چې راشئ هغه کتاب ته چې الله
رالیږلی دی او رسول ته نو ته به گوری منافقان چې بندوی خلک
له تا نه په بند ولو سره " .

نو دا کار د منافقانو دی چې د الله تعالى د کتاب او د رسول الله
صلى الله عليه وسلم د اتباع څخه خلک منع کوي او دا سې منافق
صفته خلک په اوسني وخت کښې ډیر زیات دي چې هغوی د
د رسول الله صلى الله عليه وسلم د اتباع او د الله تعالى د غوره کړي
دين څخه خلک په ډول ډول پلمو منع کوي کله وايي چې
دا حدیث زمونږ د مذهب څخه مخالف دی ، کله په ډیرو
بعید وتاویلونو سره خلک د رسول الله صلى الله عليه وسلم د طریقو
څخه لیری کوي او کله دیوې د ینی درسگاه ، جومات او ټولنې څخه
خلک بندوي او ورته وائي چې هلته لاړ نشی هغه خلک وهابیان
دي او زمونږ مذهب نه مني . . . . . .

(c) ketabton.com: The Digital Library

د رسول الله صلی الله علیه وسلم د سنتو مخالف مؤمن نشي کېدای

الله تعالیٰ فرمايي :

« فَلَا وَرَبِّكَ لَا يُؤْمِنُونَ حَتَّىٰ يُحَكِّمُوكَ فِيمَا شَجَرَ بَيْنَهُمْ ثُمَّ لَا يَجِدُوا فِي أَنفُسِهِمْ حَرَجًا مِّمَّا قَضَيْتَ وَيُسَلِّمُوا تَسْلِيمًا

النساء (٦٥)

نه ده داسې لکه څنګه چې دا خلک ګمان کوي ، او ستا په رب زما قسم دی هېڅکله دوی مؤمنان کېدای نشي تر دې چې حاکم و نه ګرځوي تا په هغه څه کښې چې د دوی تر مینځ پېښېږي اختلاف پیدا شوی وي او بیا ستا د فیصلې په هکله په خپلو ځانونو کښې تنګي و نه مومي او تسليم شي په تسلیمېدو سره » .

الله تعالیٰ په خپل ذات قسم کوي چې دا خلک نو هغې مؤمنان کېدای نشي ترڅو چې د اختلاف په وخت کښې په تا فیصله و نه کړي

(c) ketabton.com: The Digital Library

او بیاستا فیصلې ته داسې غاړه کښېږدي چې پرې خوشحاله وي او خفه نوي ، نو د اختلاف په صورت کښې مونږ ته پکار دي چې په قرآن او حدیثو فیصله وکړو او د خلکو په رأیو او اجتهادو نو فیصلې ونکړو ځکه چې رسول الله صلی الله علیه وسلم مونږ ته همدا دوه شیان پرې ایښې دي چې یو قرآن او بل نبوي احادیث دي لکه چې په حدیث کښې راځي :

عن ابن عباس رضی الله عنهما ان رسول الله صلی الله علیه وسلم خطب في حجة الوداع فقال : " ترکت فیکم ما إن اعتصمتم به فلن تضلوا أبداً کتاب الله وسنة نبیه " . رواه الحاکم

د عبد الله بن عباس رضی الله عنهما نه روایت دی چې رسول الله صلی الله علیه وسلم په حجة الوداع کښې خطبه ولوسته نو وې فرمایل :

" ما په تاسو کښې داسې څه پرې ایښې دي که تاسو پرې منګولې ولګولې نو هیڅکله به ګمراه نشئ چې هغه د الله کتاب دی او د هغه د نبي سنت دی " .

نو معلومه شوه چې هدایت په همدې دواړو کښې دی او پدې دواړو باندې په عمل کولو کښې دی او که دا دواړه چا پرېښودل نو اړو مرو به ګمراه او بې لیارې شي .

(c) ketabton.com: The Digital Library

کوم عمل کښې چې د رسول الله صلی الله علیه وسلم اتباع

نوي هغه باطل دی

الله تعالیٰ فرمائي:

﴿إِنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا وَصَدُّوا عَنْ سَبِيلِ اللَّهِ وَشَاقُّوا
الرَّسُولَ مِنْ بَعْدِ مَا تَبَيَّنَ لَهُمُ الْهُدَىٰ لَنْ يَضُرُّوا اللَّهَ
شَيْئًا وَسَيُحْبِطُ أَعْمَالَهُمْ . يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا أَطِيعُوا اللَّهَ
وَأَطِيعُوا الرَّسُولَ وَلَا تُبْطِلُوا أَعْمَالَكُمْ﴾

محمد: ۳۲ - ۳۳

بې شکه هغه کسان چې کفر يې کړېدی او دالله د لارې نه يې خلك بند کړيدي او د رسول خلاف يې کړيدی وروسته له هغې چې هدايت ورته ښکاره شو نو هېڅکله الله ته هېڅ ضرر نشي رسولی او زر ده چې الله به يې عملونه برباد کړي. ای مؤمنانو! دالله اطاعت وکړئ او د رسول اطاعت وکړئ او خپل عملونه مه بربادوئ.

نو عملونه هله باطل او بربادېږي چې د رسول الله صلی الله علیه وسلم اتباع پکښې نوي او هر هغه عمل چې د رسول الله صلی الله علیه وسلم طريقه

(c) ketabton.com: The Digital Library

پکي به وي هغه بدعت دی او هر بدعت ګمراهي ده
لکه چي په حديث کښې راځي :

عن جابر بن عبد الله الأنصاری قال خطبنا رسول الله صلى الله عليه وسلم فحمد الله واثنى عليه ثم قال : إن افضل الهدى هدى محمد صلى الله عليه وسلم وشر الأمور محدثاتها وكل بدعة ضلالة " .

د جابر بن عبد الله الانصاري رضي الله عنه نه روايت دی هغه وائي چي مونږ ته رسول الله صلى الله عليه وسلم خطبه ولوسته نو د الله حمد او ثنائي ووېله بيائې وفرمايل : بهتره لاره او هدايت د رسول الله صلى الله عليه وسلم هدايت او طريقه ده او په کارونو کښې بدچي دي هغه نوي نوي کارونه دي او هر بدعت ګمراهي ده .

په يو حديث شريف کښې راځي :

عن عائشة رضي الله عنها قال رسول الله صلى الله عليه وسلم : من احدث في امرنا هذا ماليس منه فهو رد " .

اخرجه البخاري ومسلم وابوداود .

د عائشي رضي الله عنها څخه روايت دی چي رسول الله صلى الله عليه وسلم وفرمايل : چاچي زمونږ په دې دين کښې نوی کار پيدا کړچي د دی څخه نه وي نو هغه رد دی " .

په بل روايت کښې راځي چي چا داسي عمل وکړچي زمونږ طريقه

(c) ketabton.com: The Digital Library

پکښې نوړه هغه رد دی.

نو هر هغه عمل یا هر هغه قول او فعل چې د رسول الله صلی الله علیه وسلم اتباع پکښې نوي هغه رد دی یعنې مقبول ندی او بدعت دی او هر بدعت گمراهي ده او لکه څنګه چې داوسنی زمانې مبتدعین وائي چې بدعت کښې حسنه شته نه دا صحیح نده بلکې هر بدعت گمراهي ده او بدعت کښې سه نشته لکه چې امام مالك رحمه الله وائي:

من ابتدع فی الإسلام بدعة یراها حسنة فقد زعم أن محمداً صلی الله علیه وسلم خان الرسالة لأن الله یقول «الیوم أکملت لکم دینکم واتممت علیکم نعمتی...» فما لم یکن یومئذ دینا لایکون الیوم دینا».
اصول فی البدع والسنن ص٤

چا چې اسلام کښې بدعت وکړ او هغه ئي حسنه بدعت گڼه نو ده دا گمان وکړ چې محمد صلی الله علیه وسلم په رسالت کښې خیانت کړیدی ځکه چې الله تعالیٰ فرمائي «نن ورځ ما تاسو ته ستاسو دین پوره کړیدی» . نو هغه ورځ د رسول الله صلی الله علیه وسلم په وخت کښې چې څه شی دین نوه نو نن هم دین ندی.

عبدالله بن مسعود رضی الله عنه فرمائي:

«اتبعوا ولا تبتدعوا فقد کفیتم». رواه الدارمی

تاسو د رسول الله صلی الله علیه وسلم اتباع وکړئ او بدعت مکوئ

(c) ketabton.com: The Digital Library

ځکه چې تاسې ته دین پوره او بس شویدی".

همدارنګه یو بل روایت کښې راځي :

"عن مجاهد قال دخلت مع عبد الله بن عمر مسجداً وقد اذن فيه ونحن نريد أن نصلى فيه فثوب المؤذن فخرج عبد الله بن عمر من المسجد وقال : اُخرج بنا من عند هذا المبتدع ولم يصل فيه"

رواه الترمذی

د مجاهد نه روایت دی هغه وائي چې زه د عبد الله بن عمر رضی الله عنهما سره یو جومات ته ننوتم چې په هغه کښې اذان شوی ؤ او مونږ غوښتل چې لمونځ پکښې وکړو نو مؤذن آواز وکړو چې لمانځه ته راشئ نو عبد الله بن عمر د جومات نه ووت او وې ویل : مونږ ددې بدعتي له جوماته وباسئ - او لمونځ ئې پکښې ونکړ.

لمانځه ته دعوت ورکول په ظاهر کښې ښه کار معلومیږي لکن د رسول الله صلی الله علیه وسلم په وخت کښې دا اذان نه غیر داسې آواز نه ؤ شوی نو ځکه ورته عبد الله بن عمر بدعت وواېه.

نو که اسلام کښې چیرته بدعت حسنه وای دغه کار به ضرور بدعت حسنه ؤ. او عبد الله بن عمر رضی الله عنهما به ورته ښه کار ویلای ؤ لکن هغه دغه د لمانځه دعوت ته بدعت وواېه

(c) ketabton.com: The Digital Library

او دا ځکه چې د رسول الله صلی الله علیه وسلم اتباع پکښې نوه .

همدارنګه اذان کول ښه کار دی لکن د اختر لمانځه لپاره اذان کول نشته او که څوک ئې کوي ګناه ئې وکړه ځکه چې دغه کار رسول الله صلی الله علیه وسلم ندی کړی نو دا بدعت دی .

همدارنګه نور زيات داسې مثالونه شته چې د هغې نه دا معلومیږي چې اسلام کښې بدعت حسنه نشته او هر بدعت ګمراهي ده .

نو هر هغه عمل چې د رسول الله صلی الله علیه وسلم اتباع پکښې نوي هغه بدعت او باطل دی .

(c) ketabton.com: The Digital Library

اتباع الرسول او د رسول الله صلی الله علیه وسلم

صحابه

د رسول الله صلی الله علیه وسلم صحابه کرام رضی الله عنهم د رسول الله صلی الله علیه وسلم په اتباع کښې د پرکلك وو او د رسول الله صلی الله علیه وسلم تابعداری ئې په هرڅه کښې کوله لکه چې په حدیث کښې راځي:

«عن ابن عمر رضی الله عنهما عن النبی صلی الله علیه وسلم

أنه اتخذ خاتماً من ذهب فلبسه فاتخذ الناس خواتيم الذهب فقام النبی صلی الله علیه وسلم فقال: إنی کنت البس هذا الخاتم وإنی لن البسه ابداً فنبذه. فنبذ الناس خواتیمهم» رواه احمد

د عبد الله بن عمر رضی الله عنهما نه روایت دی چې رسول الله صلی الله علیه وسلم د سرو زرو یوه ګوته جوړه کړه او په لاس ئې کړه نو نورو خلکو هم د سرو زرو ګوتې جوړې کړې

(c) ketabton.com: The Digital Library

نو رسول الله صلی الله علیه وسلّم پوره ته شواو ویې ویل چې: ما دا کوټه په کوټه کړی وه. خوزه به یې نور هېڅکله په کوټه نه کړم نو کوټه یې وغوره څوله خلکو هم خپلې کوټې وغوره څولې
همدارنګه بل روایت کښې راځي:

عن مجاهد عن عبد الله بن عمر ان النبی صلی الله علیه وسلم قال:

لا یمنعن رجل اَهله اَن یأتوا المساجد فقال ابن لعبد الله بن عمر فإنا نمنعهن فقال عبد الله: أُحدّثك عن رسول الله صلی الله علیه وسلّم وتقول هذا قال فما کلمه عبدالله حتی مات. رواه أحمد.

د مجاهد نه روایت دی:

هغه د عبد الله بن عمر رضی الله عنهما نه روایت کوی چې نبی کریم صلی الله علیه وسلّم ویلی دي: یو سړی دی خپله ښځه ددی نه نه منع کوي چې جوماتونو ته لاړې شي نو د عبد الله بن عمر رضی الله عنهمایو ځوی وویل: چې مونږ به یې منع کوو عبدالله بن عمر وویل چې زه درته د رسول الله صلی الله علیه وسلّم حدیث بیانوم او ته دا خبره کوی. مجاهد وایې چې عبدالله ن عمرخپل ځوی سره ترمرګه پورې خبرې ونه کړې»

همدارنګه بل روایت کښې راځي:

(c) ketabton.com: The Digital Library

عن سالم بن عبد الله انه سمع رجلا من اهل الشام وهو يسئل عبد الله بن عمر عن التمتع بالعمرة الى الحج فقال عبد الله بن عمر هي حلال فقال الشامي ان اباك قد نهي عنها فقال عبد الله بن عمر: أرأيت ان كان ابي نهى عنها وصنعها رسول الله صلى الله عليه وسلّم امر ابي يتّبع ام امر رسول الله صلّى الله عليه وسلّم فقال الرجل بل امر رسول الله صلّى الله عليه وسلّم فقال لقد صنعها رسول الله صلّى الله عليه وسلّم. رواه الترمذی۔

د سالم بن عبد الله نه روایت دی هغه وائي چې ما د یوه شامی سړی نه واوریدل چې د عبد الله بن عمر څخه یې د حج په هر څوکي د عمرې پوښتنه کوله عبد الله بن عمر وویل چې دا کار حلال دی نو هغه شامی وویل چې ستا پلار (عمر) خو خلك ورڅخه منع کول عبد الله بن عمر وویل: ته ما ته دا ووایه چې که زما پلار ترې منعه کړی وی او رسول الله صلّی الله علیه وسلّم دا کړی وی. نو زما پلار تا بعداری به کیږي او که د رسول الله صلی الله علیه وسلّم ؟۔

هغه سړي وویل بلکې د رسول الله صلی الله علیه وسلّم د حکم تا بعداری به کیږي نو هغه وویل چې رسول الله صلی الله علیه وسلّم دا کار کړی دی"۔

(c) ketabton.com: The Digital Library

نو عبدالله بن عمر رضی الله عنهما د رسول الله صلی الله علیه وسلّم د حدیث په مقابل کښې د خپل پلار عمر رضی الله عنه خبره ونه منله ـ افسوس د هغه چا په حال چې د رسول الله صلّی الله علیه وسلّم د حدیثو په مقابل کښې د بنځو متلونه، د پلار او نیکه خبرې، د امام او پیشوا خبرې او داسې نور بې دلیله خبرې او اقوال منی او احادیث پرېږدي ـ

همدارنګه بل روایت کښې راځي :

عن سعید بن جبیر

عن عبدالله بن مغفل انه کان جالساً الیٰ جنبه ابن أخ له فخذف فنهاه وقال : ان رسول الله نهی عنها وقال «إنها لا تصید صیداً ولا تنکی عدواً و انها تکسرالسن و تفقأ العین» قال: فعاد ابن اخیه یخذف فقال: أحدثك أن رسول الله صلی الله علیه وسلّم نهی عنها ثم عدت تخذف لا أکلمك ابداً » ـ رواه ابن ماجة ـ

سعید بن جبیر د عبدالله بن مغفل نه روایت کوي چې د هغه خواته د هغه وراره ناست ؤ نو یوه وړه کیتکی (شګه) یې ګوزار کړه نو عبدالله بن مغفل منع کړ او ورته یې وویل چې رسول الله صلی الله علیه وسلّم له دی نه منع کړي او ویلی یې دي : چې دا د وړې کیتکی ګوزار نه ښکار کوی او نه د ښمن

(c) ketabton.com: The Digital Library

منع کوي بلکې دا غاښ ماتوي او سترګه را اوباسي ،، سعید وايي چې د عبدالله ورارۀ بیا دا کوزاروته شروع کړل نو عبدالله ورته وویل چې زۀ تا ته حدیث وایم چې رسول الله صلی الله علیه وسلّم دا کار منع کړی دی او ته بیا ګوزاروته کوی ؟. زه به تا سرۀ هېڅکله خبرې ونه کړم.

همدارنګه بل روایت کښې راځي :

عن زید بن اسلم .

عن ابن عمر قال دخلت علی النبی صلی الله علیه وسلم وعلی ازار یتقعقع فقال من هذا قلت عبد الله بن عمر قال ان کنت عبد الله فارفع ازارك فرفعت ازاری الی نصف الساقین فلم تزل ازرته حتی مات. رواه احمد .

زید بن اسلم د عبدالله بن عمر رضی الله عنه نه روایت کوی هغه وايي چې زۀ رسول الله صلی الله علیه وسلّم با ندې ورننوتم او زما لونګ ؤ چې بنکته ځا ئکیدۀ نو رسول الله صلی الله علیه وسلّم وویل چې دا څوك دی ؟. ما ورته وویل چې عبد الله بن عمر. هغه وفرمایل چې که ته د الله بندۀ یې نو لنګ (پرتوګ) دی اوچت کړۀ نو ما خپل پرتوګ د پنډیو نیما یۍ پورې اوچت کړ. زید وايي چې د عبدالله پرتوګ ترمرګه پورې اوچت ؤ .

(c) ketabton.com: The Digital Library

نو صحابه کرام زموږ د ملايانو او يا عوامو په څېر نه وو چې کله ورته حديث ووېل شي نو هېڅ پروا پرې نه کوي بلکې ما ډېر داسې خلک ليدلي چې ځانته د علم نسبت کوي او لويه دعوه لري خو کله چې ورته د غه رنګ حديث ويل شوی لکه عبدالله بن عمر ته چې ووېل شو نو هېڅ پروائې نه ده کړې بلکې استهزاء يې کړې ده

وقد جربنا بذلك مراراً ـ

د عبدالله بن عباس نه چا د يوې مسئلې په باره کښې پوښتنه وکړه نو عبدالله ورته په حديث جواب ورکړ هغه سړي ووېل چې عمر او ابوبکر داسې ويلی دي نو عبدالله بن عباس په غوسه شو او ورته ويل:

يوشك ان تنزل عليكم حجارة من السماء اقول قال رسول الله صلّى الله عليه وسلّم وتقولون قال عمر و ابوبكر؟

تفسير أضواء البيان ص ۵۱۶ ج ۷ ـ

مجموع فتاوى شيخ الاسلام ص ۲۱۵ ج ۲۰ ـ

نږدې ده چې په تاسو د آسمان نه تيږې راووريږي زه وايم چې رسول صلّى الله عليه وسلّم داسې ويلی او تاسو وايئ چې عمر او ابوبکر داسې ويلي دي" ـ

نو صحابه وو د حديث په مقابل کښې د عمر او ابوبکر

(c) ketabton.com: The Digital Library

رضی الله عنهما قول داسې بد ګانه چې ورته يې وويل آسمان نه به دې باندې تبړې نازلې شي ـ لوکه عبدالله بن عباس چېرته اوس ژوندی وای او زمونږ دا زمانه مقلدين يې ليدلي وای نو ځه به يې ورته ويل چې دوی ده رپيري فقير او امام خبره په حديث مخکښې کوي .

هدارنګه په بل روايت کښې راځي :

عن ابن الحنظلية قال قال رسول الله صلى الله عليه وسلم نعم الرجل خريم الاسدى لولا طول جمته واسبال إزاره فبلغ ذلك خريما فجعل يأخذ شفرة يقطع بها شعره الى اذنيه ورفع ازاره الى انصاف ساقيه ـ

رواه احمد ـ

ابن حنظليه نه روايت دی هغه وائي چې رسول الله صلى الله عليه وسلّم وفرمايل :

خريم اسدی ډېر ښه سړی دی خوکه د سر ويښتان يې ډېر اوږده نه وای او پرتوګ يې د ګيټيو نه ښکته نه وای نو دا خبره خريم ته ورسيده نو هغه قيچي راواخيسته او ويښتانيې د غوږونو نيمايې پورې غوڅ کړل او پرتوګ يې د پنډيو نيمايې پورې پورته کړه ـ

بل روايت کښې راځي :

(c) ketabton.com: The Digital Library

عن عمران بن حصين قال قال رسول الله صلّى الله عليه وسلّم الحياء خير كله او ان الحياء خير كله فقال بشير بن كعب انا لنجد في بعض الكتب او قال الحكمة ان منه سكينة ووقار لله عزوجل ومنه ضعفا فاعاد عمران الحديث و اعاد بشير مقالته حتى ذكر ذلك مرتين او ثلاثا فغضب عمران حتى احمرّ عيناه و قال أحدثك عن رسول الله صلى الله عليه وسلم و تعرض فيه لحديث الكتب ؟

رواه احمد

عمران بن حصين روايت دی هغه وائي چي رسول الله صلى الله عليه وسلم فرمايلی دی چي حيا ټول خير دی او يا بی شکه حيا ټول خير دی نو بشير بن کعب وويل مونږ په ځينو کتابونو او يا حکمت کښی ليدلي دي چي ځيني د حيا نه سکون او وقار دی الله تعالی لره او ځيني ضعف دی نو عمران بيا حديث و وايه او بشير بيا خپله خبره وکړه تر دی چي دا خبره ئې دوه يا درې ځل وکړه نو عمران داسي په غصه شو چي سترګی ئې سرې شوی او وئې ويل چي زه درته د رسول الله صلى الله عليه وسلم حديث بيا نوم او ته پکښی د کتابونو خبري کوی ؟

(c) ketabton.com: The Digital Library

د رسول الله صلى الله عليه وسلم څخه وروسته

د هيچا اتباع په مسلمانانو لازمه نده

لکه چې مخکښې مو يادونه وکړه الله تعالى په خپلو بندګانو خپل اطاعت فرض کړيدى او بيايې د خپل رسول محمد صلى الله عليه وسلم اطاعت فرض کړيدى د رسول الله صلى الله عليه وسلم څخه وروسته د هيچا اطاعت په موږ فرض ندى بلکې که د رسول الله صلى الله عليه وسلم په مقابل کښې چا د بل هرچا خبره ومنله نو هغه ګمراه شو او د امراؤ اطاعت هم د الله تعالى او د هغه د رسول صلى الله عليه وسلم د اطاعت لاندې دى او د الله په معصيت کښې د هغوى اطاعت نشته بلکې که د الله په معصيت يې امر کاوه بيا يې نه منل فرض دي په حديث کښې راځي :

(c) ketabton.com: The Digital Library

عن عبد الله بن ثابت قال قال رسول الله صلى الله عليه وسلم والذى نفس محمد بيده لو اصبح فيكم موسیٰ ثم اتبعتموه وتركتمونى لضللتم ... الحديث ، رواه احمد

"عبد الله بن ثابت نه روايت دی چي رسول الله صلی الله علیه وسلم فرمايلي دي : قسم دی په هغه ذات چي د محمد نفس د هغه په لاس کښې دی که موسیٰ علیه السلام تاسي ته راغی او بیا مود هغه تابعداری وکړه او زه مو پریښودم نوار و مرو به گمراه شئ " .

نو د موسیٰ علیه السلام تابعداري سره لدی چي هغه پیغمبر ؤ لکن د رسول الله صلی الله علیه وسلم په مقابل کښې د هغه منل گمراهي ده نو افسوس د هغه مقلدينو په حال چي د رسول الله صلی الله علیه وسلم صحیح حدیث ورته وړسیږي او بیا د مذهب تقليد کوي او هغه حديث نه مني نو ایا دا به گمراه نوي بلکي دا تر ټولو لوی گمراه دی .

همدارنگه حدیث کښې راځي :

عن جابر بن عبد الله رضی الله عنه قال قال رسول الله صلی الله علیه وسلم لا تسألوا أهل الكتاب عن شئ فإنهم لن يهدوكم وقد ضلوا فانكم إما أن تصدقوا بباطل او تكذبوا بحق فإنه لوكان موسى حيأ بين اظهركم ماحل له إلا أن يتبعني . رواه احمد

(c) ketabton.com: The Digital Library

د جابر بن عبد الله رضی الله عنه نه روایت دی هغه وائي چي رسول الله صلی الله علیه وسلم فرمايلي دي :

"د اهل کتابو نه د هيڅ شي پوښتنه مکوئ ځکه چي هغوی هيڅکله تاسو ته سمه لاره نشي ښودلی او هغوی گمراه شوي دي ځکه چي يا به تاسو د باطل تصديق وکړئ او يا به د حق تکذيب وکړئ . او که موسی علیه السلام ژوندی وای ستاسو مينځ کښي نو هغه ته بل څه روا نه وو غير لدی چي زما تابعداري وکړی ."

او بل روايت کښي راځي چي رسول الله صلی الله علیه وسلم فرمايلي دی:

"والذی نفس محمد بيده لو بدا لکم موسی فاتبعتموه وترکتمونی لضللتم عن سواء السبيل ولو کان حياً وادرك نبوتی لاتبعنی" رواه الدارمی من حديث جابر

"قسم دی په هغه ذات چي د محمد نفس د هغه په لاس کښي دی که موسی علیه السلام تاسو ته راښکاره شی او د هغه تابعداری مو وکړه او زه مو پريښودم نو د سمی لاري نه به بي لاري شئ او که موسی علیه السلام ژوندی وای او زما نبوت يي ميندلای وای نو ارو مرو به يي زما تابعداری کړې وه".

نو موسی علیه السلام چي پيغمبر وو که ژوندی وای هغه ته به د رسول الله صلی الله علیه وسلم د بعثت څخه وروسته د دې نه پرته بل څه روا نه وو نو بل چا ته به څرنګه روا شي .

(c) ketabton.com: The Digital Library

د تقليد رد

د اتباع الرسول په هکله د پر زيات خبرې وشوې دي چې
ټول نصوص چې د اتباع په هکله ذکر شو د تقليد رد هم
پکښې وشو لکن د زيات وضاحت او تائيد لپاره به زه د
لوستونکو لپاره د تقليد لغوي او اصطلاحي معنی وکړم او
بيا به د نصوصو په رڼا کې او د علماؤ د اقوالو په تائيد د تقليد
رد وړاندې کړم ، که څه هم مونږ د الله تعالی په قرآني
نصوصو او نبوي احاديثو سره د بل هر قسم استدلال څخه
مستغنی کړي يو ، خو بيا هم او بيا هم د دې لپاره به د علماؤ
اقوال ذکر کړو چې ځينو ناخبره لوستونکو ته دا ښکاره
شي چې دا مسائل زمونږ د ځانګړې رأی او فکر نتيجه نده بلکې
ټول حق پرست محققين علماء زمونږ د دې کاروان ملګري
دي او د تقليد رد له دې کبله ضروري ګڼم چې د تقليد په
سبب په اسلامي امت کښې لوی تفرق او زياتې شخړې
او اختلافات را منځته شوي دي تر دې چې خلک د قرآن او

(c) ketabton.com: The Digital Library

نبوي احاديثو څخه ډېر لیرې شوي دي دا ځکه کرا مو چه
هکله دومره غلو او زیاتي شروع شوې دي چې د هغوی اقوال
بلکې د هغوی څخه لاندې د نورو زیات خلکو اقوال د قرآن
او حدیث په ځای استعمالېږي او داسې استدلال پرې
بیول کېږي چې تر به واک د غه اقوال اسماني وحي ده عام
خلك د دین سره دومره ناآشنا شوي دي چې د یوه متل او قرآن
ترمنځ یا د یوه شعر او حدیث ترمنځ یا د فقهاؤ د اقوالو او
نصوصو ترمنځ هیڅ تمیز نشته بلکې که چېرته یو چا ته په دیني
مسئله کښې یو قرآني ایت یا نبوي حدیث بیان شي نو هغه
به سمدستي ددې په مقابله کښې د یوه عالم قول یا د
عبدالرحمن بابا یو شعر پېش کړي . عوام خو لاڅه چې
ډېر علماء مونږ داسې لیدلي دي چې کله ورته یو حدیث وویل
شي نو هغه په ډېر غضب سره د حدیث د نه منلو لپاره
د خلکو اراء او اقوال وړاندې کړي نو مونږ حیران یو
چې دوی پدې نه پوهېږي چې د نص په مقابله کښې نور څه
دلیل نشي کېدای او که سره د پوهې داسې کوي :

فإن كنت لاتدري فتلك مصيبة
وإن كنت تدري فالمصيبة أعظم

که نه پوهېږې او داسې کوې نو دا هم یو مصیبت دی او که
پوهېږې او سره د پوهې داسې کوې نو بیا خو د پرلوی مصیبت
دی .

(c) ketabton.com: The Digital Library

د تقليد لغوي معنی :

تقليد د تفعيل د باب څخه مصدر دی او د «قلادة» د مادې څخه اخيستل شوی دی ، قلادة هغه غاړکۍ او غړوندۍ ته ويل کيږي چي د څناورو او چارپايانو په غاړه کښی اچول کيږي نو تقليد په لغت کښي غړوندي په غاړه کښي اچولو ته وائي لکه د حديثو په کتابونو کښی « باب تقليد الغنم » يا « تقليد الإبل » راځي يعني د حج په مناسکو کښی هغه د هديي څاروي په غاړه کښي غاړکۍ اچول او غړوندی اچول .

د تقليد اصطلاحی معنی :

تقليد په اصطلاح کښی د يو چا خبره بې دليله منلو ته وائي ، لکه چي امام ابن القيم د تقليد اصطلاحی معنی داسی را نقلوي

« التقليد معناه في الشرع الرجوع إلى قول لا حجة لقائله عليه وذلك ممنوع منه في الشريعة والإتباع ما ثبت عليه حجة » .

اعلام الموقعين ص ١٧٨ ج - ٢

(c) ketabton.com: The Digital Library

د تقليد معنىٰ په اصطلاح کښې دا ده چې يو داسې قول اوخبرې ته رجوع کول دي چې د هغو ويونکي ته پرې دليل نه وي او دا په شريعت کښې منع دى او اتباع دى ته وائي چې دليل پرې ثابت وى» ملا على قارى حنفى په خپل کتاب شرح قصيدة امالى ص٣٤ طبع دهلى کښې ليکى.

«والتقليد قبول قول الغير بلا دليل فكأنه لقبوله جعله قلادة فى عنقه»

«تقليد د بل چا خبرو منل دى بې دليله، نو دا د دى د قبول له کبله داسې شو لکه چې دا خبره يې يوه غاړکۍ او غړوندې کړه او په خپله غاړه کښې يې واچاوه»

همدارنګه مسلم الثبوت کښې راځي:

«التقليد العمل بقول الغير من غير حجة»

«تقليد د بل چا په خبرو بې دليله عمل کول دى»

مختصر ابن حاجب د تقليد معنىٰ داسې کوى:

ص٢٣١

«التقليد العمل بقول غيرك من غير حجة - مختصر ابن حاجب

تقليد دى ته وائې چې ته د بل چا په خبره بې دليله عمل وکړې.

همدارنګه.

تقليد ته علم نه ويل کيږي او مقلد ته عالم نه ويل کيږي

(c) ketabton.com: The Digital Library

لکه چې امام ابن قیم رحمه الله د علماؤ څخه دا قول را نقلوي :

« أجمع الناس على أن المقلد ليس معدودا من اهل العلم وأن العلم معرفة الحق بدليله » . اعلام الموقعين ص ٧ ج ١

« خلکو پدې اجماع کړیده چې مقلد په علماؤ کښې نه شمېرل کېږي العلم د حق معرفت دی په خپل دلیل باندی » .

په قرآن کریم کښې داسې آیتونه ډېر زیات دي چې علماء په هغې باندې د تقلید په رد کښې استدلال کوي ،

الله تعالی فرمائي : اتخذوا احبارهم ورهبانهم اربابا من دون الله ...... الآية « التوبه - ۳۱ - »

ګوی (مشرکانو) خپل علماء او پیران په ربوبیت نیولی د الله نه سوا »

د غه آیت چې کله عدی بن حاتم د رسول الله صلی الله علیه وسلم څخه واورېده نو ددې په تفسیر کښې یې د رسول الله صلی الله علیه وسلم څخه پوښتنه وکړه چې مونږ خو یې عبادت نه دی کړی نو رسول الله صلی الله علیه وسلم ورته وفرمایل :

« أليس يحرمون ما احل الله فتحرمونه ويحلون ماحرم الله فتحلونه »

ایا داسې نه وو چې هغوی به هغه څه حرام کړل چې الله حلال کړي وو نو تاسو به حرام ګڼل او هغوی به هغه څه حلال

(c) ketabton.com: The Digital Library

کړل چې الله حرام کړې وُ نو تاسو به حلال کړل ؟.

عدی بن حاتم وویل چې همدا سې وه نو رسول الله صلّی الله علیه وسلّم ورته وویل :

« فتلك عبادتهم». « همدا د هغوی عبادت وُ.

رواه احمد والترمذی.

نو دی نه معلومه شوه چې یهودو او نصاراؤ د خپلو علماؤ بې دلیله تقلید کړی وُ او همدغه تقلید شرك دی او کوم مقلد چې د چا تقلید کوی هغه یې په ربوبیت ونیوه.

او الله تعالی فرمایې :

« وَكَذٰلِكَ مَآ أَرْسَلْنَا مِنْ قَبْلِكَ فِي قَرْيَةٍ مِّنْ نَّذِيرٍ إِلَّا قَالَ مُتْرَفُوهَآ إِنَّا وَجَدْنَآ آبَاءَنَا عَلَىٰٓ أُمَّةٍ وَّإِنَّا عَلَىٰٓ آثَارِهِم مُّقْتَدُونَ۝ » سورة زخرف ۲۳ -

« او همدا رنګه مونږ تا نه مخکښې په هیڅ یوه کلی کښې ویره ونکی نه دی لیږلي مګر هغو عیاشو خلکو ویل چې مونږ خپل پلاران په یوه دین موندلي دی او مونږ د هغو د قدمونو پسې اقتدا کوو » او د پلارانو تابعداری یې بې دلیله د وحی په مقابل کښې کوله.

او الله تعالی فرمایې :

إِذْ تَبَرَّأَ الَّذِينَ اتُّبِعُوا مِنَ الَّذِينَ اتَّبَعُوا وَرَأَوُا الْعَذَابَ

(c) ketabton.com: The Digital Library

وَتَقَطَّعَتْ بِهِمُ الْأَسْبَابُ . وَقَالَ الَّذِيْنَ اتَّبَعُوْا لَوْ اَنَّ لَنَا كَرَّةً فَنَتَبَرَّاَ مِنْهُمْ كَمَا تَبَرَّؤُا مِنَّا كَذٰلِكَ يُرِيْهِمُ اللّٰهُ اَعْمَالَهُمْ حَسَرَاتٍ عَلَيْهِمْ وَمَا هُمْ بِخَارِجِيْنَ مِنَ النَّارِ»

سورة البقرة ١٦٦- ١٦٧-

کله چې بیزار شي هغه کسان چې تابعداري يې شوې ده د هغو کسانو نه چې د دوی تابعداري يې کړېده او عذاب وګوري او ټولې وسيلې پرې ختمې شي. او هغه کسان به ووايي چې د نورو تابعداري يې کړېده کاش چې مونږ يو ځل دنيا ته واپس شوي وای نو د دوی (مشرانو) څخه به داسې بيزار شو لکه چې مونږ نه بيزار شوي دي همدارنګه الله دوی ته خپل عملونه ورښايي چې په دوی باندې به افسوس وي او دوی به دا ور څخه نه وځي».

او الله تعالی فرمايي:

«وَاِذَا قِيْلَ لَهُمْ تَعَالَوْا اِلٰى مَا اَنْزَلَ اللّٰهُ وَاِلَى الرَّسُوْلِ قَالُوْا حَسْبُنَا مَا وَجَدْنَا عَلَيْهِ آبَاءَنَا اَوَلَوْ كَانَ آبَاؤُهُمْ لَا يَعْلَمُوْنَ شَيْئًا وَلَا يَهْتَدُوْنَ»

سورة المائدة - ١٠٤-

او کله چې دوی ته ووېل شي چې راشئ هغه کتاب ته چې الله رالېږلی او رسول ته نو وايي چې مونږ ته هغه څه

(c) ketabton.com: The Digital Library

بس دي چې خپل پلاران مو پرې موندلي دي. اګرکه د دوی پلاران په هيڅ شي نه پوهېږي او نه په هدايت دي»

او الله تعالی فرمايي:

وَقَالُوا رَبَّنَا إِنَّا أَطَعْنَا سَادَتَنَا وَكُبَرَاءَنَا فَأَضَلُّونَا السَّبِيلَا»

سورة الاحزاب ۶۷

او وبه وايي چې ای ربه مونږ د خپلو سردارانو او لويانو منلې وو نو مونږ تحه يې سمه لاره ورکه کړيوه»

علامه شنقيطي د دې ايت لاندې ليکي:

ومثل هذا في القرآن كثير من ذم تقليد الآباء والرؤساء وقد احتج العلماء بهذه الأيات في ابطال التقليد ولم يمنعهم كفر اولئك من الاحتجاج بها لأن التشبيه لم يقع من جهة كفر احدهما وإيمان الآخر وإنما وقع التشبيه بين التقليدين بغير حجة للمقلد كما لو قلد رجل فكفر وقلد آخر فأذنب وقلد آخر في مسألة دنياه فأخطأ وجهها كان كل واحد ملوماً على التقليد بغير حجة.

تفسير اضواء البيان ص ۴۹۱ ج ۱

پدې ډول د پلرونو او مشرانو د تقليد بدي په قرآن کريم کښې ډېره زياته ده.

د تقليد په باطلولو علماؤ پدې آيتونو دليل نيولی دی او

(c) ketabton.com: The Digital Library

د هغه مخکنيو کفر علماء پدی ا يتونو دليل نيولو څخه ندی منعه
کړي ځکه چي تشبيه پدی کبنی نده چي يو کافر او بل
مسلمان دی بلکي تشبيه د هغه مقلدينو په منځ کبنی واقع
شوېده چي د خپل مشر بی دليله منل کوي ، او دا داسی ده لکه
يو سړی تقليد وکړي نو کافر شي بل تقليد وکړي
گناهکار شی او بل د دنيا په کار کبنی تقليد وکړي نو هغه د
صحيح طريقې څخه خطا شی نو دا هر يو په بی دليله تقليد
باندی ملامت دی .

(c) ketabton.com: The Digital Library

تقلید کله شروع شو

رسول الله صلی الله علیه وسلم چې کوم پېړۍ ته خیر القرون ویلي دي یعنې په اولنیو درې پېړیو کښې تقلید هیڅ وجود نه لاره بلکې دیني مسائل به د قرآن او احادیثو څخه زده کېدل او په هغې به عمل کېده د کوم عالم څخه به چې چا د کومې مسئلې په هکله پوښتنه وکړه نو هغه به د کتاب الله او سنة الرسول (قرآن او حدیث) په استدلال جواب ورکاوه او د خلکو رأیو پسې تلل نه وو .

محدث د هلوي شاه ولی الله رحمه الله وائي :

اعلم ان الناس كانوا قبل المائة الرابعة غير مجتمعين على التقليد الخالص لمذهب واحد بعينه

حجة الله البالغة ص۱۵۲

"پوه شه چې د څلورمې صدۍ نه مخکښې خلک د یوه خاص مذهب په تقلید باندې نه وو را ټول شوي ."

(c) ketabton.com: The Digital Library

همدارنګه شاه ولي الله په خپله رساله "الانصاف" صلا کښې ليکی :

"إعلم أن الناس فی المائة الأولیٰ والثانية غير مجتمعين على التقليد لمذهب واحد بعينه" .

يوه شه چې په اوله او دوهمه هجري پېړۍ کښې خلک ديوه شخص په تقليد راټول نه وو .

شيخ خجندی وائي :

فالسلف لا يعرفون ذلک وکانوا لا يقلدون إلا صاحب الشرع صلى الله عليه وسلم وقد صح اجماع الصحابة والتابعين وتابعيهم باحسان من السلف الصالحين على المنع من ان يقصد انسان إلى قول بعينه فمن اخذ بجميع اقوال أبي حنيفة اوجميع أقوال مالک او اقوال الشافعی اوجميع أقوال أحمد اوغيرهم ولم يعتمد على ماجاء فی الکتاب والسنة فقد خالف اجماع الامة کلها واتبع غيرسبيل المؤمنين . هدية السلطان ص۱۲

سلف صالحين دا تقليد نه پېژنی او د صاحب الشرع يعنی رسول الله صلى الله عليه وسلم څخه غير د بل چا تقليد يې نه کاوه او د سلف صالحينو يعنی صحابه وُ تابعينو او تبع تابعينو اجماع صحيح ثابته ده چې هغوی دا کار منع کاوه چې يو انسان يو اځې د يوه شخص قول

(c) ketabton.com: The Digital Library

پسی روان وی نو چا چې د ابو حنیفه ټول اقوال واخیستل یا یې د مالك ټول اقوال واخیستل یا یې د شافعی ټول اقوال واخیستل، یا یې د احمد ټول اقوال واخیستل او یا یې د بل چا ټول اقوال واخیستل او په هغو احکامو یې اعتماد ونه کړ چې په کتاب او سنت (قرآن او حدیثو) کښې راغلي دي - نو د غه شخص د ټول امت د اجماع څخه مخالفت وکړ او د مؤمنانو نه پرته د بلې لارې تابعداری یې وکړه.

علامه خجندی لیکی:

وهذه المذاهب أمور مبتدعة حدثت بعد القرون الثلاثة.

هدیة السلطان ص١

او دا مذاهب د بدعت کارونه دی چې د دری صدیو (پیړیو) څخه وروسته پیدا شوی دی.

امام ابن قیم رحمه الله د تقلید او مقلدینو په هکله داسې وایي:

وانما حدثت هذه البدعة في القرن الرابع المذموم على لسان رسول الله صلى الله عليه وسلم، فالمقلدون لمتبوعهم في جميع ما قالوه يبيحون به الفروج والدماء والاموال ويحرمونها ولا يدرون اذلك صواب ام خطأ على خطر عظيم ولهم بين يدى الله موقف شديد يعلم فيه من قال على الله ما لا

(c) ketabton.com: The Digital Library

يعلم انه لم يكن على شئ .

اعلام الموقعين ص۱۸۹ ج ۲

دا د تقليد بدعت څلورمې صدۍ چې رسول الله صلى الله عليه وسلّم ورته بده ويلې ده، دې ځنې ورسته پيدا شوې نومقلدين دخپلو مشرانو په ټولو اقوالو رجوع کوي (ددې ځنې عورتونه) او وينې او مالونه رواکوي، او ناروا کوي او پدې نه پوهيږي چې دا خبره صحيح ده او که خطا ده. او دوې په دې کارونو سره په يو لوى خطر کښې واقع شوي دي. او دوى لپاره د الله په مخ کښې ډېر سخت مقام دی چې په الله هغه څه ويل چې پرې نه پوهيده بيا به په دې پوه شي چې مونږ په هيڅ دليل نه وُ.

علامه شنقيطي په خپل تفسير اضواء البيان کښې ليکې:

فتقليد العالم المعين من بدع القرن الرابع ومن يدعى خلاف ذٰلك فليعين لنا رجلاً واحداً من القرون الثلاثة الاول التزم مذهب رجل واحد معين ولن يستطيع ذلك أبدا لأنه لم يقع البتة.

تفسير اضواء البيان ص۴۸۸-۴۸۹ ج ۷

ديره معلوم او ثابته شوه چې د يو عالم تقليد کول د څلورم قرن

(c) ketabton.com: The Digital Library

د بدعاتو څخه دی اوکه څوك د دی خلاف دعوه لری نوموږ
ته دی د دری اولنیو هجری پیړیو نه یو سړی راپه ګوته
کړی چې هغه دیوه ټاکلی سړی د مذهب تقلید په ځان
لازم کړی وی، او دا کار هیڅکله نه شي کولی ځکه چې داسې
هیڅ شوی نه دی ۶.

همدارنګه نور ډېر زیات علماء لیکی چې تقلید یو بدعت
دی چې د خیرالقرون څخه وروسته پیدا شوی دی نو زه
د هغه مقلدینو څخه پوښتنه کوم چې هغوی دین په څلورو
مذهبونو کښې محصور او محدود کښې او دیوه تابعداری
اسلام کښې بلکې د اوسنی زمانی ځینو مقلدینو دا هم
لیکلي دی چې «بی مذهبه دله مسلمان نه کیدای شي» نو
زه ورته وایم چې د دغه مذهبونو د پیدا کیدو نه مخکښې
او د رسول الله صلی الله علیه وسلم د وفات نه وروسته
خلك د چا په مذهب وو؟ آیا هغوی مسلمانان وو اوکه نه
صحابه کرام، تابعین او تبع تابعین دچا په مذهب وو آیا
هغوی مسلمانان وو اوکه نه؟ آیا هغه امام چې ته یې تقلید
کوی هغه دچا په مذهب وو؟ د هغه پلار دچا په
مذهب وو ایا دغه ستا امام او دهغه پلار مسلمانان وو اوکه
نه؟ که د دی ټولو سوالونو ځواب دا وی چې دغه خلك

(c) ketabton.com: The Digital Library

تول مسلمانان ته نو بیا تا دغه فتوی په کوم دلیل اوکوم جرأت سره په دغه تولو محکنیو او ورستنیو خلکو ولګوله ایا د الله نه نه ویرېږې ؟ آیا په قبر کښې به تا څخه دا پوښتنه کېږي چې ته دچا په مذهب وې ایا د قیامت په ورځ به تا څخه دا پوښتنه کېږي چې تا ولی د فلانی امام خبره نه وه منلی ؟ اوکه تا څخه به دا پوښتنه کېږي چې آیا تا د الله تعالیٰ او د هغه د رسول صلی الله علیه وسلم خبره منلی وه اوکه نه ؟- ضرور به داسې یوه ورځ راځي چې ته اوستا په څېر نور ډېر ړانده مقلدین به د الله په مخ کښې ولاړ وی او الله تعالیٰ به درته وایي چې په کوم دلیل دی حلال اوحرام جوړ کړی ؤ ؟ په کوم دلیل دی دیوه غیر معصوم خبره منلې وه ؟ .او په کوم دلیل دی دغه غیر معصوم د ربوبیت او رسالت درجې ته رسولای ؤ ؟ ولی دی زما د ړلېږل شوی رسول خبره نه وه منلی ؟ ایا ما تا ته نه ؤ ویلی چې : مَا آتَاكُمُ الرَّسُولُ فَخُذُوهُ وَمَا نَهَاكُمْ عَنْهُ فَانْتَهُوا » آیا ما تا سو ته نه ؤ ویلی چې « لَقَدْ كَانَ لَكُمْ فِي رَسُولِ اللَّهِ اسوة حسنة » .

نو راشه ای مقلده اوس دی وخت دی الله څخه دخپلو تېرو اعمالو مغفرت وغواړه اوپه اخلاص سره توبه وباسه

(c) ketabton.com: The Digital Library

او یواځې د الله تعالی کتاو د هغه د رالیږلی شوی اخری رسول محمد صلی الله علیه وسلم د احادیثو پیروی وکړه او د فلان او فلان خبری پرېږده د هغه وزمې ځخه ځکښې د ځان دخلاصون په فکر کښې شه چې هلته به بیا نه دنیاته راتلل وي او نه به بیا پښېمانۍ ځخه فائده لري .

امام ابن قیم الجوزیة په خپل کتاب اعلام الموقعین کښې د څلورمې صدی په هکله داسې وائي:

«وكان دين الله سبحانه و تعالیٰ أجل في صدورهم، و اعظم في نفوسهم، من ان يقدموا عليه رأياً او معقولاً او تقليداً او قياساً».

اعلام الموقعين ص ٦ ج ١

د هغو په سینو کښې د الله تعالیٰ د دین دی نه ډېر لوړ مقام ؤ او د هغوی په زړونو کښې د دې نه ډېر لوی ؤچې په دې دین باندې رایه، عقلي امور، تقلید اویا قیاس مخکښې کړي .

نو د دی نه معلومه شوه چې تر څلورمې صدی پورې تقلید نه ؤ بلکه امام ابن قیم د څلورمې صدی د علماؤ د اتباعو د اولنی پړاؤ په هکله هم داسې وائي:

« زاهدين في التعصب للرجال واقفين مع الحجة والاستدلال

(c) ketabton.com: The Digital Library

يسيرون مع الحق أين سارت ركائبه» اعلام الموقعين ص ج-۱

«هغوی د سرو لپاره د مذهبي تعصب څخه ځان ساته او د حجت او دليل سره ولاړ وُ د حق سره له بره چې هرځوا ته روانې وی هغوی به هماغه لور ته تلل»

يعنی دا به یې نه ویل چې زما امام او مقتدا داسې ویلی دی نو زه به همدا منم او د بل چا به نه منم اگر چې د بل چا خبره د حجت او دلیل په اساس حق وی بلکه هرچا به چې ورته حق وویل هغه به یې منل داسې نه وُ لکه زمونږ د زمانې مقلدین چې حق ورته څرګند شي او خپله پرې هم اعتراف وکړی لکن مذهبي تعصب پرې دومره غالب وی چې هغه حقه خبره نه مني او هغه د مذهب خبره یې ټینګه کړی وی. د مثال په توګه به زه تاسو ته د حنفي مذهب د یوه متعصب مقلد خبره را نقل کړم:

محمود حسن بن ذوالفقار علی الدیوبندی په ترمذی

باندې تقریر لیکلی دی په هغه کښې یوه مسئله دا ده چې: عبد الله بن عمر وائي رسول الله صلی الله علیه وسلم فرمایلي دي:

«البيعان با لخيار مالم يتفرقا» رواه البخاري ومسلم وابو داؤد والترمذي واللفظ له.

(c) ketabton.com: The Digital Library

« اخیستونکی او خرڅونکی ترهغه پورې خیار لري چې تر څو جلا شوی نه وی.»

پدې کښې اختلاف دی امام احمد، امام شافعی او عام محدثین وائي چې د دی تفرق څخه مراد تفرق بالأبدان دی یعنې بایع او مشتري ترهغه پورې اختیار لري ترڅو چې د هغه ځای څخه تللی نه وی. او ابوحنیفة وائي ددې تفرق څخه مراد تفرق بالکلام دی یعنې کله چې بایع وویل چې ما په تا خرڅ کړی او مشتری وویل چې ما اخیستی نو بیا اختیار نه لري.

د دې حدیث راوی عبدالله بن عمر رضی الله عنهما د عمل څخه د محدثینو د مذهب تائید کیږي ځکه چې هغه به کله څه شی واخیست او یا به یې خرڅ کړ نو هغه ځای څخه به روان شو د دی لپاره چې بیع واجب شی لکه دا عمل یې امام ترمذی په ص۲۳٦ ج-۱ کښې ذکر کړی دی. همدارنګه نور ډیر زیات احادیث په دی دلالت کوی چې مراد د تفرق څخه تفرق بالأبدان دی. او عجیبه خبره خو دا ده چې د احنافو دا مذهب دی چې راوی کله د روایت څخه خلاف وکړی نو د هغه راوی به عمل اخیستل کیږي. او راوی چې د کوم حدیث روایت کړی دی هغه به پریښودل کیږی

(c) ketabton.com: The Digital Library

او دا أصل هم غلط دی ځکه چې مونږ د رسول الله صلی الله علیه وسلّم په إتباع مأمور یو نه د بل چا په اتباع.

او د هدی فاسد اصل په اساس احنافو د ډیرو زیاتو احادیثو خلاف کړی دی چې د هغې ذکر اوس د بحث څخه مونږ لیری کوی.

لکن د دی سره سره هم پدې ځای کښې احنافو د مذکور حدیث او د عبد الله بن عمر رضی الله عنهما د عمل خلاف کړی دی. نو محمود حسن دیوبندی پدې حدیث باندې د ډیر بحث نه وروسته داسې لیکی:

«فالحاصل إن مسئلة الخیار من مهمات المسائل و خالف أبوحنیفة فیه الجمهور وکثیراً من الناس من المتقدمین والمتأخرین صنفوا رسائل فی تردید مذهبه فی هذه المسئلة ورجح مولانا شاه ولی الله المحدث دهلوی قدس سره فی رسائل مذهب الشافعی من جهة الأحادیث والنصوص وکذلک قال شیخنا مد ظله یترجح مذهبه وقال: الحق والإنصاف ان الترجیح للشافعی فی هذه المسألة ونحن مقلدون یجب علینا تقلید امامنا إبی حنیفة». تقریر الترمذی ـ لمحمودحسن الدیوبندی ص۳۵ ط۳۶ «حاصل دا دی چې د خیار مسئله د ډیرو مهمو مسائلو څخه ده

(c) ketabton.com: The Digital Library

او ابوحنیفة پدی کښي د جمهورو علماؤ او د مخکنیو او وروستنیو ډېرو خلکو خلاف کړی او پدی مسئله کښي مخکنیو او وروستنیو ډېرو علماؤ د ابو حنیفة د مذهب په خلاف او تردید کښي ډېری رسالی لیکی دی. او محدث دهلوی شاه ولی الله هم پخپلو رسائلو کښي د احادیثو او نصوصو له أمله د شافعي مذهب ته ترجیح ورکړي. او همدارنګه زموږ استاذ هم ویلی دی چي د شافعي مذهب صحیح دی او ویلی یې دی چي حق او انصاف دا دی چي پدی مسئله کښي ترجیح د شافعي طرفته ده. لکن موږ مقلدین یو او موږ باندي د خپل امام تقلید واجب دی.»

نو دا څومره د افسوس خبره ده چي یو سړی

احادیث او نصوص، حق او انصاف پرېږدی

او د مذهب پسی ځی که دا رنګه تقلید شرک نه وی نو اخر شرک

به څه وی..

او ددی تقلید د مرض سبب او علت دا دی چي د

قرآن او حدیثو څخه د غه علماؤ خلک لیری کړی دی د فقهاؤ

اقوال او دیونان فلسفی یې دین ګڼلی او قرآن او حدیث

یې شاته غورځولی نو ځکه ځيني علماؤ ته یو حق پرست عالم

داسي وائي:

(c) ketabton.com: The Digital Library

ا يـا علماء الهند طال بقاءكم
و زال بفضل الله عنكم بـلاءكم
رجوتم بعلم العقل فوز سعادة
وأخشى عليكم ان يخيب رجاكم
فلا فى تصانيف الاثير هدا ية
ولا فى اسارات ابن سينا شفاءكم
ولا طلعت شمس الهدى من مطالع
فأوراقها ديجوركم لا ضياءكم
ولا كان شرح الصدر للصدر شارحا
بل ازداد منه فى الصدور صداءكم
وبازغة لا ضوء فيها اذا بدت
واظلم منها كالليالى ذكاءكم
وسُلمكم مما يفيد تسفلا
ليس به نحو العلى ارتقاءكم
فما علمكم يوم المعاد بنافع
فيا ويلتى ما ذا يكون جزاءكم
أخذتم علوم الكفر شرعاً كأنما
فلاسفة اليونان هم انبياءكم

(c) ketabton.com: The Digital Library

مرضتم فزدتم علة فوق علة
تداووا بعلم الشرع فهو دواءكم
صحاح حديث المصطفیٰ وحسانه
شفاء عجيب فليزل منه داءكم

ترجمه:

ای د هغه علماوٗ د ډېر وخته پورې ژوندی اوسئ او د الله په فضل دی تاسو نه ستاسو بيمارۍ لیرې شي د عقل په علم باندې د اخرت د نيکه بختۍ اميد لرئ، او ويرېږم چې ستاسو دا اميد به برباد شي، نه د اثير په تصانيفو کښې هدايت شته، او نه د ابن سينا په بنديخانو کښې، د هدايت لهٔ د مطالعو څخه نه دی حتلی، د دی کتابونو پاڼې تالپاره تیارې دی او رښا نده، لا صدر شرحی کښې د سينې پراخی نشته، بلکې ستاسو سينو کښې له دی نوره هم درد زيات شو، کله چې دا کتابونه د شمس بازغه
ښکاره شي نو هيڅ رڼا پکښې نه وی، او د دی نه هم د شپې غوندی ستاسو ذکاء زيا ته تياره ده، او سُلم کتاب لوړه هم راښکته کول کوی، او پوره تر خواته تاسو نشی پورته کولای، لو د قيامت په ورځ دا ستاسو علم تاسو تر هيڅ

(c) ketabton.com: The Digital Library

فائده نه رسوی، نوهای افسوس چې ستاسو بر څه جزاء وی، تاسو د کفر علومو نه شرعه جوړه کړی ده، داسې ښکاری نکه چې دیونان فلاسفه ستاسو انبیاء وی.

تاسو نا جوړه شوی یا ست او مرضونو د ډېر شوی دی، نو د شرعی په علم دواء وکړی چې دا ستاسو دارو دی د رسول الله صلی الله علیه وسلم صحیح او یا حسن احادیث یوه عجیبه شفا ده نو په هغې دی ستاسو مرض لیری شی.

څه عجیبه دارو یې روحی بیمارانوته وښودل نوراځئ ای د شرک، تقلید او بدعت بیمارانو په قرآن او حدیثو باندې د خپلو روحی امراضو دارو وکړئ.

(c) ketabton.com: The Digital Library

د تقليد رد د سلف صالحينو څلورو امامانو
او نورو د امت د علماؤ د اقوالو په تأييد

ټولو سلف صالحينو، څلورو مشهورو امامانو او د اسلامي امت نامتو علماؤ د تقليد رد کړی دی چې د هغوی ځينې اقوال به د نمونې په شکل زه لوستونکو ته را نقل کړم.

په يوه روايت کښې راځي:

عن ابن عباس قال ليس منا أحد الا يؤخذ من قوله ويدع غير النبي صلى الله عليه وسلم. رواه احمد

د عبدالله بن عباس رضی الله عنه نه روايت دی هغه وايي «چې زمونږ نه هيڅ يو کس نشته مګر د هغه ځينې خبره به اخيستل کيږي او ځينې به پرې منوول کيږي غير د نبي کريم صلى الله عليه وسلم نه».

همدارنګه

عبد الله بن مسعود رضی الله عنه وايي:

لا يقلدن أحدكم دينه رجلاً ان آمن آمن وان كفر كفر فإنه لا أسوة في الشر » اعلام الموقعين ص ١٧٦ ج ٢ تفسير اضواء البيان ص ٤٩٤ ج ٧

ستاسو يو کس دې په دين کښې د يوه سړي څخه تقليد

(c) ketabton.com: The Digital Library

نه کوی چې که هغه ایمان راوړي نو دا هم ایمان راوړي اوکه هغه کافر شو دا هم کافرکیږي ځکه چې په شرکې تابعداری نښتنه ده.

شیخ الاسلام ابن تیمیة وایي:

وهؤلاء الأئمة الاربعة رضی الله عنهم قد نهوا الناس عن تقليدهم في كل مايقولونه

مجموع فتاوی ص ۲۱۱ ج ۲۰ - دغه څلور امامان دي چې خلک یې ددوی په هره خبره کښې د تقلید څخه منع کړي دي.

امام ابن قیم وایي:-

وقد نهی الائمة الاربعة عن تقليدهم و ذموا من أخذ اقوالهم بغير حجة» اعلام الموقعين ص ۱۸۱ ج ۲.

څلورو امامانو (ابوحنيفة، مالك، شافعي اواحمد) دخپل تقلید څخه خلك منع کړي دي او چاچې د هغوی اقوال بې دلیله واخیستل هغه ته امامانو بد ویلی دي».

علامه شنقیطی وایي:

اعلم أن الائمة الاربعة رحمهم الله متفقون على منع تقليدهم التقليد الاعمى الذى يتعصب له من يدعون انهم اتباعهم ولو كانوا أتباعهم حقاً لما خالفوهم في تقليدهم الذى منعوا منه ونهوا عنه»

تفسیر اضواء البیان ص ۵۳۹ ج ۷.

(c) ketabton.com: The Digital Library

«پوه شه چې څلور امامان رحمهم الله د هغوی د تقلید په منع متفق دی. داسې روند تقلید چې ځینی هغه متعصبین خلك یې کوی او دا دعوه لری چې مونږ د دی امامانو تابعدار یو، نو که دوی د هغه امامانو په حقه تابعدار وای دوی به د هغوی داسې خلاف نه وکړی چې هغوی تقلید منع کړی دی او دوی یې تقلید کوی.

امام ابو حنیفه وائي:

لاینبغی لمن لم یعرف دلیلی ان یفتی بکلامی»

حجة الله البالغة ص۲۳۱.

«چا ته دا مناسب ندي چې زما دلیل یې نه وی پیژندلی او زما په خبره فتوی ورکړی».

نو اوسنی حنفیان دامامام ابو حنیفه د دی قول نه مخالف دی ځکه چې د هغه دلائل ورته په ډیرو ځایو کښې معلوم نه وی او د هغه په مذهب فتوی ورکوی.

امام ابو حنیفه وائي:

اذا قلت قولاً وکتاب الله یخالفه فاترکوا قولی لکتاب الله.

کله چې ما څه خبره وکړه او د الله د کتاب نه مخالفه وه نو زما خبره د الله کتاب لپاره پریږدی».

(c) ketabton.com: The Digital Library

چا ورته وویل که د رسول الله صلی الله علیه وسلّم قول يې مخالف وُ ؟

هغه وویل :

«اترکوا قولی لخبرالرسول صلّی الله علیه وسلّم.

« زما خبره د رسول الله صلّی الله علیه وسلم د حدیث لپاره هم پرېږدئ »

چا ورته وویل : که د صحابه وُ قول يې مخالف وُ.

هغه وویل :

۱۹ «اترکوا قولی لقول الصحابة ». فتح المجید ۵۲ هدیة السلطان

زما قول د صحابه وُ قول لپاره هم پرېږدئ »

او د هغه حنفيانو په حال زيات افسوس دی چې صحيح حديث ورته ورسيږي خو بيا هم د امام ابوحنيفه خبره نه پرېږدي هغه ورته وائي چې ماپرېږدئ او دوی وائي چې نه موږ به تا نه پرېږدو.

امام ابوحنيفه وائي :

« إياكم والقول فی دين الله تعالیٰ بالرأی وعليكم باتباع السنة فمن خرج عنها ضل »

الميزان الكبریٰ للشعرانی ص ۶۳ ج ۱

«تاسو ځان وساتئ د الله تعالیٰ په دين کښې د رأيي نه

(c) ketabton.com: The Digital Library

او تا سو هر و مرو د سنتو اتباع وکړئ او څوک چې د سنتو څخه ووت گمراه شو.

امام مالک رح وائي :

«ما منا الا راد و مردود علیه إلا صاحب هذا القبر صلی الله علیه وسلم». فتح المجید ص۱۹۱

«زمونږ نه هیڅ یو کس نشته مگر هغه باندې خپله خبره بېرته وا پس کېږي او نه منل کېږي غیر د د دې قبر والا نه یعنی د نبی کریم صلی الله علیه وسلم قبر ته ئې اشاره وکړه».

امام مالک وائي :

«انما انا بشر أخطئ وأصیب فانظروا في رأيي فکل ما وافق الکتاب والسنة فخذو به وکل ما لم یوافق الکتاب والسنة فاترکوه» تفسیر اضواء البیان ص۲۹ ۷-۲.

«بې شکه زه بشر یم کله خطا کېږم او کله حق ته رسېږم نو زما رایه وگورئ زما هره رایه چې د قرآن او حدیثو سره موافقه وه نو وا ئې خلئ او کومه چې د قرآن او حدیثو سره موافقه نه وه نو پرې ئې ږدئ».

امام شافعي رح وائي :

(c) ketabton.com: The Digital Library

مثل الذی یطلب العلم بلا حجة کمثل حاطب لیل یحمل حزمة حطب وفیه افعی تلدغه وهو لا یدری».

اعلام الموقعین ص ۱۸۱ ج - ۲

« د هغه چا مثال چې د بې دلیله علم طلب کوی د هغه چا په شان دی چې د شپې خاشاک راټولوی یوه کیڅوړه راواخلی او په هغې کښې ماروی هغه یې وچیچی او دا پرې نه پوهیږي ».

همدارنګه وائی:

اذا صح الحدیث فهو مذهبی» تفسیر اضواء البیان ص ۵٤۱ ج - ۷

«کله چې حدیث صحیح ثابت شو نو همدازما مذهب دی».

همدارنګه امام شافعی وائی:

«أجمع المسلمون علی ان من استبانت له سنة رسول الله صلی الله علیه وسلم لم یکن له ان یدعها لقول احد من الناس».

اعلام الموقعین لابن القیم ص ۷ ج - ۱

مسلمانانو پدی اجماع کړیده چې چاته د رسول الله صلی الله علیه وسلم سنت ښکاره شو نو هغه ته دا روا نده چې دغه سنت په خلکو کښې د یو چا د قول له امله پریږدي».

امام شافعی وائی:

«إذا صح الحدیث بما یخالف قولی فاضربوا بقولی الحائط»

(c) ketabton.com: The Digital Library

وإذا رأيت الحجة موضوعة على الطريق فهي قولي».

مجموع فتاوى ص۲۱۱ ج ۲۰

«كله چې صحيح حديث راغي او زما دقول مخالف وي نو زما خبره په ديوال وولئ او كله چې تا دليل وليد چې په لاره كښې ايښى وي نو همدغه زما قول دى».

امام احمد وائي :

«لا تقلدني ولا تقلد مالكاً ولا الثوري ولا الأوزاعي وخذ من حيث أخذوا».

وقال: «من قلة فقه الرجل ان يقلد دينه الرجال».

اعلام الموقعين ص۱۸۲ ج ۲ . مجموع فتاوى ص۲۱۲ ج ۲۰

زما تقليد هم مه كوئ او د مالك سفيان ثوري او اوزاعي تقليد هم مه كوئ او د هغه ځاى نه دين واخله چې هغوى اخيستى (قرآن او حديثو نه) او وائي چې «ديوه سړى د ناپوهى او فقاهت د كموالى نه دا هم ده چې خپل دين د سړيو نه تقليد وي».

امام احمد وائي :

عجبت لقوم عرفوا الإسناد وصحته ويذهبون إلى رأي سفيان والله تعالى يقول: «فليحذر الذين يخالفون عن

(c) ketabton.com: The Digital Library

أمره أن تصيبهم فتنة او يصيبهم عذاب أليم. أتدری ما الفتنة؟ الفتنة الشرك. لعله إذا رد بعض قوله أن يقع فی قلبه من الزيغ فيهلك.   فتح المجيد ص۴۶۶

«زه هغه قوم ته تعجب کوم چې سند او د سند صحت ئې پېژندلی دی او بیا د سفیان رأیې پسې ځي او الله تعالیٰ فرمائي: هر و مرو دی و وېرېږي هغه کسان چې د رسول الله صلی الله علیه وسلم د طریقې او حکم څخه مخالفت کوي چې دوی ته به فتنه ورسېږي او یا به ورته دردناک عذاب ورسېږي. ایا ته پوهېږې چې فتنه څه شی دی؟ فتنه شرک دی.

کیدای شي چې د رسول الله صلی الله علیه وسلم ځینې خبری رد کړي (قبولی او عملی ئې نکړي) نو دده په زړه کښې به کوږ والی پیدا شي او هلاک به شی».

نو دا هغه غلو امامان دي چې د دوی مقلدین ئې په هر څه کښې تقلید کوي که صریح نص د قرآن کریم او صحیح حدیث هم راشي او د دوی د امام خبره د دغه نص څخه مخالفه وي نو دوی نص پرېږدي او د امام خبره اخلي او یا د امام نه د پرولاندی خلکو خبره اخلي. لکه چې صاوي ویلي دي چې زمونږ د امام خبره د قرآن کریم یا حدیث او یا د اجماع څخه هم مخالفه وی نو مونږ به دا د پواړه پرېږدو او د امام خبره به اخلو. نو همدغه

(c) ketabton.com: The Digital Library

تقلید شرک دی اود همدی تقلید ځنې مونږ ه ښکلو ر واړه امامانو منع کړي یو . همدا رنګه د اسلامي امت نورو علماؤ هم تقلید منع کړیدی .

ابو عبدالله بن خوازمنداد البصري وائي :

والتقلید فی دین الله غیر صحیح وکل من اوجب الدلیل علیك اتباع قوله فأنت متبعه والإتباع فی الدین مسوغ والتقلید ممنوع . اعلام الموقعین ص۱۷۸ ج ۲

د الله په دین کښې تقلید صحیح نه دی او هر هغه څوك چې په تا باندې دلیل د (قرآن او حدیث) ځنې د هغه د قول اتباع لازمه کړي نو ته د هغه متبع یې او اتباع په دین کښې روا ده او تقلید منع دی .

عبدالله بن معتمر وائي :

"لا فرق بین بهیمة تنقاد و انسان یقلد" .

تفسیر اضواء البیان ص۴۹۴ ج ۷ اعلام الموقعین ص۱۳۰ ج ۲

" د هغه حیوان او چارپای په منځ کښې چې پرې پکښې وي او څوك یې راښکاږي او د هغه انسان چې تقلید کوي هیڅ فرق نشته ".

ابن عبدالبر د مزني قول داسې را نقلوي :

"یقال لمن حکم بالتقلید هل لك من حجة فیما حکمت به؟

(c) ketabton.com: The Digital Library

فإن قال نعم أبطل التقليد لأن الحجة أوجبت ذلك عنده لا التقليد ، فإن قال حكمت به بغير حجة قيل له فلم أرقت الدماء وأبحت الفروج وأتلفت الأموال وقد حرم الله ذلك إلا بحجة . قال الله عز وجل (إن عندكم من سلطان بهذا) اى من حجة بهذا .

تفسير اضواء البيان ص ۴۹۷ ج ۲

چا چې په تقليد يو حکم وکړ بايد ورته وويل شي چې ايا تا چې په څه شي حکم وکړ څه دليل درسره ؤ ؟ که يې وويل چې: هو ! نو تقليد يې باطل کړ ځکه چې دليل دا حکم واجب کړ نه تقليد . اوکه وې ويل چې ما بې دليله حکم وکړ نو بايد ورته وويل شي چې ولې دی (پيدی بی دليله حکم) وينې توی کړې او فرجونه (ښځې) دی روا کړې او مالونه دی لوټ کړل حال دا چې دا کار الله تعالىٰ بې دليله حرام کړی دی . الله فرمايلی دي ، ايا تاسو سره پدی څه دليل شته .

علامه محمد بن اسماعيل الأمير اليمانى وائي :

علام جعلتم ايها الناس ديننا — لأربعة لا شك فى فضلهم عندى

هم علماء الدين شرقاً ومغرباً — ونور عيون الفضل والحق والزهد

ولكنهم كالناس ليس كلامهم — دليلاً ولا تقليدهم فى غد يجدى

(c) ketabton.com: The Digital Library

ولازعموا حاشاهم أن قولهم . دليل فيستهدى به كل مستهدى
« ای خلکو تاسو پرکوم دلیل دازمونږ دین هغوخلو او
امامانو پورې تړلی دی چې زما په نزد د هغوی په فضیلت
کښې هیڅ شک نشته هغوی په مشرق اومغرب کښې د دین
علماء دی او د فضیلت ،حق او زهد د سترګو رڼا ده، لکن
دوی هم د نورو خلکو غوندی دي چې د هغوی خبره دلیل
ندی او نه يې تقلید سباوون لپاره څه ګټه لری او دی امامانو
داهم نه دي ویلي چې زمونږ قول داسی دلیل دی چې هرڅوک
پری هدایت مومي».
ملا علی القاری حنفی وائی :
«لا یجب علی أحد من هذه الأمة أن یکون حنفیاً اومالکیاً
اوشافعیاً اوحنبلیاً». بحوالة هدایة السلطان ص۱٦
پدی امت کښی هیچا باندی دالازم ندي چې یادی حنفی
وي اویا دی مالکی وي اویا دی حنبلي وي».
د حنفی مذهب مشهور عالم ابن همام د حنفی فقهی په
اصولو «التحریر» کښی لیکی :
«ان التزام مذهب معین غیر لازم علی الصحیح لان
التزامه غیر ملزم اذلا واجب إلا ما أوجبه الله ورسوله
ولم یوجب الله ولا رسوله علی احد من الناس أن یتمذهب

(c) ketabton.com: The Digital Library

على مذهب رجل من الأئمة فيقلده في دينه في كل ما يأتي ويذرون غيره".

حوالة هدية السلطان ص۱۵

"صحيح خبره داده چې ديوه تاکلي مذهب لازم گڼل په ځان باندې ضروري ندي ځکه چې دا لازم گڼل لازم شوي ندي ځکه چې واجب نشته مګر هغه چې الله تعالیٰ واجب کړي وي او د الله تعالیٰ رسول واجب کړي وي، او دا نه الله تعالی واجب کړي او نه د هغه رسول چې يوڅوک دې دامت ديوه سړي په مذهب وي او په دين کښې دې په هرڅه کښې د هغه تقليد کوي او د نورو سره چې څه وي هغه دې پرېږدي"

علامه خجندي ليکي :

"وما كفر غالب من كفر من الأولين والآخرين إلا بالتقليد للأحبار والرهبان والمشايخ والآباء".

هدية السلطان ص۸

"د مخکښنو او وروستنيو څخه زيات خلک چې کافر شوي دي هغوی د علماؤ، پيرانو، مشايخو او پلرونو په تقليد کافر شوي دي"

خجندي بل ځای کښې ليکي :

(c) ketabton.com: The Digital Library

"ولكن الأسف ألف أسف من المقلدين المتأخرين والمؤلفين الذين سودوا الدفاتر وقد ظنهم الناس أنهم علماء مجتهدون معصومون فهم قد الزموا الناس تقليد واحد من الأئمة الأربعة ومذاهبهم المعروفة فبعد الإلتزام حظروا الأخذ والعمل بقول غيره كانهم جعلوه نبيا مرسلاً مطاعاً" هدية السلطان ص٩

"د دې وستنيو هغو مقلدينو او مؤلفينو په هکله زړه خله افسوس دی چې کتابونه يې ډک کړيدی او خلک پرې ګمان کوي چې هغوی علماء او معصوم مجتهدين دي څکه چې دوی دخلورو امامانو تقليد او معلوم مذهبونه په خلکو لازم کړيدي او بيا يې د نورو خلکو قول اخيستل او په هغې عمل کول منع کړي خلک ويرولي دي نو دا داسي شو لکه چه دغه امام نه يې رالبرل شوی نبي جوړ کړی وي چې د هغه اطاعت کيږي".

همدارنګه علامه خجندي په خپله رساله "هدية السلطان" کښي ليکي :

"وأما المذاهب فهي اراء أهل العلم وافهامهم في بعض المسائل واجتهاداتهم وهذه الأراء والإجتهادات والفهوم لم يوجب الله تعالى ولا رسوله على احد اتباعها، فإن فيها

(c) ketabton.com: The Digital Library

الصواب والخطأ. ولا صواب خالصاً إلا ما ثبت عن رسول الله صلى الله عليه وسلم وكثيراً ما ذهب الأئمة إلى مسألة فبان لهم الحق في غيرها فرجعوا عنها.

هدية السلطان ص۵

دا مذاهب د علماؤ رأيې او پرځينو مسائلو كښې د هغوى فهم او اجتهاد و نه دي او د دى رأيو او اجتهادونو او پوهې تابعدارې په هيڅ باندې نه الله تعالى اونه د هغه رسول واجبه كړې ده ځكه چې پدى كښې حق ته رسيدل هم شته او خطا كيدل هم شته او حق ته رسيدل يوازې په هغو احاديثو كښې دي چې د رسول الله صلى الله عليه وسلم څخه ثابت شوي وي او د هر ځلي امامان يوى مسألې خواته تللي دي او بيا ورته حق په بل ځه كښې سنكاره شو يدى نو د هغې مسألې څخه يې رجوع كړيده.

بيا علامه خجندي ليكي:

«فدين الإسلام دين واحد لا مذاهب فيه ولا طرق يجب اتباعها إلا طريق محمد صلى الله عليه وسلم وهديه».

هدية السلطان ص۲

نو د اسلام دين يو دى نه يكښې دا سې مذهبونه شته او نه يكښې دا سې طريقې چې د هغې تابعدارې واجبه وي پرته

(c) ketabton.com: The Digital Library

د محمد رسول الله صلی الله علیه وسلم د طریقې او لارې څخه ".

شیخ الاسلام ابن تیمیه" وائي :

" ولیس لأحد أن ینصب للأمة شخصاً یدعو الی طریقته ویوالی ویعادی علیها غیر النبی صلی الله علیه وسلم ولا ینصب لهم کلاماً یوالی علیه ویعادی غیر کلام الله ورسوله وما اجتمعت علیه الامة بل هذا فعل اهل البدع الذین ینصبون لهم شخصاً او کلاماً یفرقون به بین الأمة ".

مجموع فتاوی ص۱٦٤ ج-۲۰

" هیڅ چاته دا روا نده چې امت ته یو شخص ودروي او خلک د هغه طریقې ته رابلي او د هغه په طریقه باندې د خلکو سره دوستي او دښمنی کوي پرته د رسول کریم صلی الله علیه وسلم څخه او نه ورته دا روا دي چې یوه خبره ورته وټاکي او په هغې باندې دوستي او دښمنی کوي پرته د الله او د هغه د رسول د خبرو څخه . او امت پدی اجماع کړیده چې دا کار د بدعتیانو دی چې یو شخص یا یو کلام خلکوته ودروی او د امت په منځ کښې پری جدائي راوړي ".

او شیخ الاسلام ابن تیمه وائي :

" ولا یجب علی أحد من المسلمین التزام شخص معین غیر الرسول صلی الله علیه وسلم فی کل ما یوجبه او یخبر به بل کل

(c) ketabton.com: The Digital Library

احد من الناس يؤخذ من قوله و يترك الا قول الرسول صلى الله عليه وسلم ". مجموع فتاوى ص٢٠٩ ج-٢٠

• په هيڅ يوه مسلمان باندې ديوه ټاکلي شخص د مذهب تابعداري لازمه نده پرته د رسول الله صلى الله عليه وسلم د تابعدارۍ څخه په هر څه کښې چې واجبوي ئې او يا مونږ ته خبر راکوي بلکې د رسول الله صلى الله عليه وسلم څخه پرته د هر چا خينې خبرې اخيستل کيږي او ځينې پرېښوول کيږي ".

علامه ابن قيم په خپل کتاب اغاثة اللهفان ص١٢٥ ج-١ کښې ليکي:

• و من كيد الشيطان امرهم بلزوم زى واحد ولبسة و هيئة و مشية معينة و شيخ معين وطريقة مخترعة ومذهب معين ويفرض عليهم لزوم ذلك بحيث يلزمونه كلزوم الفرائض فلا يخرجون عنه ويقدحون فيمن خرج عنه و يذمونه كأكثر مقلدة المذاهب المعينة واصحاب الطرق المتنوعة من الصوفية الخرافية كالنقشبندية والقادرية والسهروردية والشاذلية والتيجانية وغيرهم فالحذر الحذر مما هم عليه من التعصب والتقليد ".

• دا هم د شيطان د چلونو او دوکو څخه يو چل دى چې خلکو ته ئې امر کړى چې يو رنګ طريقه او لباس او يو

(c) ketabton.com: The Digital Library

معین هیئت او تګ او تا ګلي شخص او د ځانګړې طریقه او تا ګلي مذهب لازم وګڼي او د دې اتباع پرې داسې لازمه وګڼي لکه چې د اسلام د فرائضو اتباع لازمه ده، نو د دې طریقو او مذهبونو څخه نه، وځي او څوک چې ورڅخه ووتل هغه باندې تهمت لګوي او بد يې ګڼي. لکه د بېر د معینو مذهبونو مقلدین او د مختلفو طریقو والا د خرافي صوفیانو څخه لکه نقشبندیان، قادریان، سهروردیان شاذلیان، تیجانیان او داسې نور. نو کوم تعصب او تقلید چې دوې کوي له دینه د بېره په کلکه وبره پکار ده".

علامه خجندي وايي :

• فیا ایها المسلمون إذا قلدنا مذهب رجل وبلغنا حدیث الرسول المعصوم صلی الله علیه وسلم الذي فرض الله تعالی علینا طاعته وترکنا حدیثه صلی الله علیه وسلم واتبعنا ذلك الرجل ومذهبه فمن أظلم منا وما عذرنا یوم یقوم الناس لرب العلمین. فمن یتعصب لواحد معین غیر الرسول صلی الله علیه وسلم ویری أن قوله هو الصواب الذي یجب اتباعه دون الأئمة الآخرین فهو ضال جاهل بل قد یکون کافراً یستتاب فإن تاب فبها وإلا قتل. هدیة السلطان ص ۱۳

• نو ای مسلمانانو ! کله چې مونږ دیوه سړي د مذهب

(c) ketabton.com: The Digital Library

تقلید وکړ اود معصوم رسول الله صلی الله علیه وسلم حدیث مونږ ته وړ سید، هغه رسول چې الله تعالیٰ په مونږ باندې د هغه منل فرض کړیدی، او مونږ پدې تقلید د هغه صلی الله علیه وسلم حدیث پرېښود اود دغه سړي اود ده د مذهب تابعداري مو وکړه نو مونږ نه به څوک زیات ظالم وي او په هغه ورځ به زمونږ ه عذر څه وي چې خلک به د عالمیانو رب په مخ کښې ولاړ وي نو چاچې د رسول الله صلی الله علیه وسلم څخه پرته دیوه تاکلي شخص لپاره تعصب وکړ او داني نظر ؤ چې داد ده قول هغه حق ته رسېدلی دي چې په مونږ یې تابعداري لازمه ده نورو امامانو څخه پرته نو دا گمراه اوجاهل دی بلکې کله کله دا سړی دا سې کافر دی چې د توبې کولو طلب به ورڅخه وشي که توبه ئې وویسته سبه ده کرنه نو وبه وژل شي» .

همدارنګه یو شاعر وائي :

ما الفرق بین مقلد فی دینه	راض بقائده الجهول الحائر
وبهیمة عمیاء قاد زمامها	أعمیٰ علی عوج الطریق الجائر

ریاض الجنة فی الرد علی اعداء السنة للشیخ مقبل بن هادی الوداعی

د هغه مقلد چې په خپل دین کښې تقلید کوي او په خپل نا پوهه او حیران مشر راضي وي او د هغه روند چارپای

(c) ketabton.com: The Digital Library

او د نګر چې د هغه واکې د رانده په لاس کېښي وي او په کړ و وړ ولاړ وي رو ان کړی وي څه فرق دی .

امام ابن حزم وائي :

واهرب عن التقليد فهو ضلالة ان المقلد في سبيل الهالك

د تقليد نه وتښتئه څکه چې داګمراهي ده او مقلد د هلاکت په لاره کښې دی .

مولانای روم د تقليد په باره کښې وائي :

گرچه عقلت سوی بالا می پرد مرغ تقليدت به پستی می چرد

منکر آن باشد که تقليدی بود دين احمد راز تحقيق بود

مثنوی

که ستا عقل هر څو مره پورته الوزي خود تقليد مرغه دی نخ په ښکته څر بري ، منکر هغه وي چې تقليد کوي د محمد صلی الله عليه وسلم دين د تحقيق راز دی .

علامه شنقيطي وائي :

« وأما مقلدوه فقد ترك النظر في كتاب الله وسنة رسوله واعرضوا عن تعلمها اعراضاً كلياً مع يسره و سهولته و نزلوا أقوال الرجال الذين يخطئون ويصيبون منزلة الوحي المنزل من الله » .

تفسير اضواء البيان ص $\frac{٣٥٨}{ج - ٧}$

(c) ketabton.com: The Digital Library

"د ائمه وو مقلدينو د الله تعالى په کتاب او د هغه د رسول په سنتو کښې نظر پرېښې دی او ددې دواړو د ذره کړی څخه ئې بالکل اعراض کړی دی سره ددې چې دا قرآن او حديث ډېر اسان دي او دغه مقلدينو د هغه خلکو چې خطا کېږی او حق ته رسېږي د هغوی اقوال ئې د الله تعالى له لوړې دوجې درجې ته رسولي دي".

او علامه شنقيطي وائې:

"فالذين يقولون من الجهلة المقلدين هذا حلال و هذا حرام و هذا حکم الله ظناً منهم ان اقوال الإمام الذی قلدوه تقوم مقام الکتاب والسنة و تغنی عنهما و ان ترک الکتاب والسنة والإکتفاء بأقوال من قلدوه اسلم لدينه اعمتهم ظلمات الجهل المتراکمة عن الحقائق حتى صاروا يقولون هذا".

تفسير أضواء البيان ص ۵۴۷ ج ۷

"نو هغه جاهل مقلدين چې وائې دا حلال دي او دا حرام دي او دا د الله حکم دی پدې گمان چې د دغه امام اقوال چې دوی ئې تقليد کړی دی د قرآن او حديثو په ځای کښې ودرېږی او قرآن او حديثو ته ضرورت نشته او د قرآن او حديثو پرېښوول او د هغه خلکو اقوال چې دوی ئې تقليد کړی هغه کافی دی او دده د دين د سالم پاتې کېدو لپاره سنه پوره دی

(c) ketabton.com: The Digital Library

دوی د جهل کبنو تیارو د حقائقو څخه راانده کړي دي تر دي چي دوی داسي خبري کوي».

دا وسني عصر نامتو عالم سید سابق وائي:

«وبالتقليد والتعصب للمذاهب فقدت الأمة الهداية بالكتاب والسنة وحدث القول بانسداد باب الإجتهاد وصارت الشريعة هي اقوال الفقهاء وأقوال الفقهاء هي الشريعة».

فقه السنة ص ۱۳ ج ۱

«په تقلید او د مذاهبو لپاره په تعصب باندي امت د کتاب الله او سنة الرسول هدایت ورک کړ، او دا خبره را پیدا شوه چي د اجتهاد دروازه بنده ده او شریعت د فقهاؤ اقوال وګرځېدل او د فقهاؤ اقوال شریعت وګرځېده».

همدا رنګه نورو ډېرو علماؤ په تقلید باندي ردونه لیکلي دي چي د ټولو را نقلول به د لته د اوږدوالي سبب وګرځي.

ډېر نا پوهه او جاهلان دا وائي چي محدثین لکه امام بخاري مسلم، ترمذی او داسي نور مقلدین وو حال دا چي دا خبره بالکل غلطه ده ځکه چي محدثین مقلدین نه وو بلکي هغوي په خپلو کتابونو کښي داسي احادیث را نقل کړي دي چي هغه د خلورو امامانو د مذهبونو مخالف دي، او هېڅ یوه محقق داندي لیکلي چي هغوي مقلدین وو بلکي علماء وائي چي هغوي

(c) ketabton.com: The Digital Library

مقلدين نه وو لکه چې شيخ الإسلام ابن تيميه وائي :

* اما البخاری و ابوداود فإمامان فی الفقه من اهـل الإجتهاد وأما مسلم والترمذی والنسائی وابن ماجة وابن خزيمة وابويعلى والبزاز ونحوهم فهم على مذهب أهل الحديث ليسوا مقلدين لأحد بعينه من العلماء .

مجموع فتاوی ص ٤٠ - ج ٢٠

* بخاری او ابوداود په فقه کښی اماماندو او مجتهدين وو او مسلم ، ترمذی ، نسائی ، ابن ماجه ، ابن خزيمة ، ابويعلى بزاز او داسې نور د اهل حديثو په مذهب وو ، او په علماؤ کښی دیوه ته ګلی شخص مقلدين نه وو .

نو د اهل حديثو مذهب د عامو محدثينو مذهب دی او دا يو داسې مذهب دی چې د قرآن او حديثو په دليل ثابت ولاړ دی او اهل حديث چا ته دا نه وائي چې زمونږ د علماؤ خبره ومنئ بلکې ورته وائي چې د قرآن او د هر صحيح غير مجروح حديث چې د نسخې او تخصيص دليل پکښی نوي تابعداري وکړئ ، نو څوک چې اهل حديثو سره بغض کوي هغوي د حديثو سره بغض کوي ، او امام ابن قيم داسې خلکو ته وائي :

يا مبغضا اهل الحديث وشاتماً ابشر بعقد ولاية الشيطان

اوما علمت بأنهم انصار دين الله والإيمان والقرآن

(c) ketabton.com: The Digital Library

او ماعلمت بأن انصار الرسو ل هم بلاشك و لا نكران
هل يبغض الأنصار عبد مؤمن أو مدرك لروائح الإيمان

القصيدة النونية

" ای اهل حدیثو سره کینه او بغض کوونکیه او هغوبیته کنځلی کوونکیه ته پدی پوه شه چې تاد شیطان سره دوستی شروع کړیده" ایاته نه پوهیږی چې اهل حدیث دالله ددین ایمان اوقرآن انصار دي ایاته پدې نه پوهیږی چې دوی بې شکه او بې انکاره درسول الله صلی الله علیه وسلم انصار دي . ایا داسی یوبنده دانصارو سره بغض کوي چې هغه مؤمن وي او یائې دایمان بوی میندلی وی .

نو اهل حدیث هغه خلک دي چې په قرآن اوحدیثو عمل کوي اوحدیث درسول الله صلی الله علیه وسلم حدیثو اوقرآن دواړوته ویل کیږي الله تعالیٰ په قرآن هم دحدیثو اطلاق کړیدی لکه چې فرمائي : ' فَبِأَيِّ حَدِيثٍ بَعْدَهُ يُؤْمِنُونَ '

" نو په کوم حدیث به وروسته دقرآن نه دوي ایمان راوړي " .

ابومحمد هبة الله بن الحسن الشيرازي وائي :

عليك بأصحاب الحديث فإنهم على منهج للدين مازال معجماً
وما النور إلا في الحديث وأهله اذا ما دجا الليل البهيم و أظلما

تاته دا پکار ده چې د اهل حدیثو سره ملګری شي ځکه چې

(c) ketabton.com: The Digital Library

دوی همېشه لپاره ددين ترجمانی کوي ، او کله چې تېه تياره شپه را وخېژي نو بيا ر ناڅنستـه دی مګر په حديثو کښې ده او په اهل حديثو کښې ده" .

۱ داسلام يو شاعر وائي :

تمسك بحبل الله واتبع الهدیٰ	ولا تك بدعياً لعلك تفلح
ولذ بكتاب الله والسنن التي	اتت عن رسول الله تنجو وتربح
ودع عنك اراء الرجال وقولهم	فقول رسول الله ازکی وأرجح
ولا تك في قوم تلهو بدينهم	فتطعن في اهل الحديث وتقدح
إذا ما اعتقدت الدهر يا صاح هذه	فأنت على خير تبيت وتصبح

* د الله په رسۍ منګولی ولګوه او د هدايت تابعداری وکړه او بدعتی کېږه مه دی لپاره چې کامياب شی او د الله په کتاب او هغو سنتو لذت حاصل کړه چې د رسول الله صلی الله علیه وسلم څخه راغلی دی نو خلاصی به ومومی او خوشحال به شی ، او د خلکو رائې او خبرې پرېږده ځکه چې د رسول الله صلی الله علیه وسلم خبره ډېره پاکه او راجح ده . او د هغه قوم څخه مه کېږه چې د خپل دين څخه غافل دي او داسې مه کېږه چې اهل حديثو ته بد وائې او تهمت پرې لګوي ، که ستا تول زمانه د غسې پاک عقيده وه نو ستا سهار او بېګا به په خير کښې وي" .

ابو محمد هبة الله بن الحسن الشيرازی وائي :

(c) ketabton.com: The Digital Library

واعلى البرايا من إلى السنن اعتزى

واعمى البرايا من إلى البدع انتمى

ومن ترك الآثار ضلل سعيه

وهل يترك الآثار من كان مسلماً

په خلکو کښې اوچت او غوره خلک هغه دي چې د پیغمبر سنتونو ته ئې ځان منسوب کړي وي ، او په خلکو کښې ړانده هغه دي چې بدعاتو ته منسوب وي (مبتدعین وي) -

یو بل شاعر وائي :

لا ترغبن عن الحديث وأهله　　فالرأى ليل والحديث نهار

" د حدیثو او اهل حدیثو نه مخ مه اړوه ځکه چې رایه شپه او حدیث ورځ ده "

یعنې حدیث داسې پاکه او روښانه لار ده لکه چې ورځ رڼا ده . او د حدیثو مقابله کښې د بل چا خبره او رایه داسې تیاره او توره ده لکه شپه چې توره ده .

الله تعالیٰ مونږ پدې مامور کړي یو چې د وحی تابعداري وکړو او هغه خلک چې د وحی تابعداري کوي هغوي به په دنیا کښې د ضلالت او بې لارۍ کېدو نه بچ وي او په آخرت کښې به د شقاوت او بدبختۍ نه نجات ومومي او هیڅ ویره او غم به پرې نه وي . الله تعالیٰ فرمائي :

(c) ketabton.com: The Digital Library

"فَإِمَّا يَأْتِيَنَّكُم مِّنِّي هُدًى فَمَن تَبِعَ هُدَايَ فَلَا خَوْفٌ عَلَيْهِمْ وَلَا هُمْ يَحْزَنُونَ" . البقره ۳۸

"که تاسو ته زما له لوري هدايت راغي نو چا چې زما د هدايت تابعداري وکړه په هغوي به نه ويره وي او نه به غمجن وي" .

او بل ځای کښې الله تعالیٰ فرمائي :

"فإما يأتينكم منی هدی فمن اتبع هدای فلا يضل ولا يشقی" .

"که تاسو ته زما له لوري هدايت راغی نو چا چې زما د هدايت تابعداري وکړه نو نه به ګمراه شي او نه به بدبخته شي" .

پدې دواړو آيتونو کښی الله تعالیٰ د هدايت تابعدار و ته زيری ورکړی چې د ضلالت ، شقاوت ، ويری او غم څخه به خلاص شي ، او هدايت د وحی تابعدارۍ ته ويل کېږي او وحی عبارت د قرآن او حديث څخه دي ځکه چې الله تعالیٰ رسول الله صلی الله علیه وسلم ته فرمائي :

"قُلْ إِنَّمَا أُنذِرُكُم بِالْوَحْيِ" . (الأنبياء - ٤٥)

"ورته ووايه چې زه تاسو يوازې په وحی ډاروم" .

تفسير اضواء البيان د محکښېو دوه آيتونو په تفسير کښې داسې ليکي :

(c) ketabton.com: The Digital Library

"ولاشك ان انتفاء الضلال والشقاوه والخوف والحزن عن متبعي الوحي المصرح به في القرآن لايتحقق فيمن يقلد عالماً ليس بمعصوم، لايدري أصواب ماقلده فيه ام خطأ في حال كونه معرضاً عن التدبر في كتاب الله وسنة رسوله صلى الله عليه وسلم ولاسيما إن كان يظن أن اراء العالم الذي قلده كافية مغنية عن كتاب الله وسنة رسوله صلى الله عليه وسلم"

تفسيراضواءالبيان ص۴۸۲ ج-۷ ص۴۸۳ ج-۷

"پدی کښې شک نشته چې د وحی د تابعدارانو څخه چې کومه گمراهي شقاوت، ویره او غم په قرآنکریم کښې نفي شوی دا دهغه چاليارہ نشي کېدای چې دیوه داسې عالم تقلید کوي چې هغه معصوم ندی او دا مقلد نپوهیږی چې په کومه مساله کښې ده دچا تقلید کړیدی دا مشرئ په هغې کښې حق ته رسېدلی دی او که خطا شویدی په داسې حال کښې چې ده دالله تعالی دکتاب اودهغه د رسول د سنتو څخه اعراض کړ یدی، خصوصاً هغه وخت چې دا مقلد گمان کوي چې ده دچا تقلید کړیدی ده ته دهغه رايي بس دي اودالله تعالی کتاب اودهغه د رسول سنت ته څه ضرورت نه پاتې کېږي".

نومونږ همدا وايو چې ای خلکو راځئ د وحی تابعداری

(c) ketabton.com: The Digital Library

وکړو ځکه چې دوحی نه غیر بل هیڅ شی کینې هدایت نشته او وحی کینی فقط دوه شیان دی چې یو قرآن دی او بل نبوی احادیث دي ځکه چې د نبی کریم صلی الله علیه وسلم د وفات څخه وروسته وحی بنده شو یده او دهغه نه وروسته په امت کینې هیڅ وحی نده شوی او نه به وروسته وشي ، هر کله چې وحی نه راځی نو په امت کینې داسی معصوم څوک نشته چې دهغه ټولې خبرې دی صحیح اوحق ته رسیدلی وي بلکې د امت هر څوک به کله خطا کیږي او په خطا به مأجور وی او کله به حق ته رسیږي لکن مونږ باندې دچا اقوالو پسی تلل لازم ندي بلکې ناروا دي . نو په همدې ګناه مونږ باندې علماء سوء او باطل پرست خلک دول دول نوم ونه ږدي اوعوام چې خلک دحق د قبول څخه منع کړي .

نو ځکه امام ابن قیم وائي :

اسماء سميتم بها اهل الحديث	وناصري القرآن والإيمان
سميتموهم انتم وشيوخكم	بهتانا بها من غير ما سلطان
وجعلتموها سبة لتنفروا	عنهم كفعل الساحر الشيطان
ما ذنبهم والله إلا أنهم	اخذوا بوحي الله والفرقان
وابوا بأن يتحيزوا لمقالة	غير الحديث ومقتضى القرآن
وابوا يدينوا بالذى دنتم به	من هذه الأراء والهذيان

(c) ketabton.com: The Digital Library

القصيدة النونية

هسې نوموړ دي چې تاسو په اهل حديثو او د قرآن او ايمان په امداديانو ايښې دي تاسو او ستاسې مشرانو پرې بې دليله په تهمت دا نوموړ ايښي دي ، او بيا مو دا نومونه کنځل ګرځولي دي او دا د دې لپاره چې خلک پرې متنفر کړئ ستاسو دا کار د جوګي ساحر او شيطان په څېر دی ، والله چې د اهل حديثو بله ګناه نشته مګر دا چې هغوې د الله وحي او قرآن اخيستي دی او ددی نه انکار کوي چې د قرآن د مقتضی او د حديثو نه غير د بل چا خبرې ومنی ، او هغوې د دغه دين چې تاسو ئې کوئ چې هغه د خلکو رأی او باطلې خبرې دي د هغه انکار کوي ".

نوموړ يواځې او يواځې خلکو ته دا وايو چې د الله تعالی کتاب و منئ او د الله تعالی د رسول محمد صلی الله عليه وسلم احاديث ومنئ او دا خبره دا سلام د دښمنانو باندې ډېره بده لګېږي نو بيا ورسره څه دليل نوي نو کله وائې چې دا وهابيان دي او کله وائي چې دا مذهب نه مني او کله څه او کله څه وائې او په دې نوموړو غواړی چې خلک له حق څخه بند کړی او د صحيحې عقيدې او صحيح دين څخه ئې متنفر کړي ، موږ وايو چې موږ مؤمنان او مسلمانان يو يواځې قرآن او حديث

(c) ketabton.com: The Digital Library

متو او د قرآن او حدیثو خلاف خبره چې د هرچا وي مونږ يې منلو ته تيار نه يو نو که د غه رنګه خلکو ته تاسې وهابيان وائې نو وهاب د الله نوم دی او مونږ د الله بندګان يو نو مونږ ببيا وهابيان يو لکه چې يو شاعر وائي :

إن كان تابع احمد متوهباً — فأنا المقر بأنني وهابي
انفي الشريك عن الإله فليس لي — رب سوى المتفرد الوهاب
لا قبة ترجى ولا وثن ولا — قبر له سبب من الأسباب
كلا ولا حجر ولا شجر ولا — عين ولا نصب من الانصاب
ايضا ولست معلقا لتميمة — او حلقة او ودعة او ناب
لرجاء نفع اولدفع بلية — الله ينفعني و يدفع ما بي
والابتداع وكل امر محدث — في الدين ينكره اولوا الالباب
أرجو بأني لا أقاربه ولا — أرضاه ديناً وهو غير صواب

ترجمه : که د محمد صلی الله علیه وسلم تابعدار وهابی وي نو زه پدې اقرار کوم چې زه وهابي يم زه د الله تعالى نه شريك نفي کوم نو ديواځې وهاب رب نه سوا زما بل رب نشته نه د کومې کومبزې نه اميد کېدای شي او نه د کومې درګاه نه او نه کوم قبر د اسبابو څخه وي ترڅو سبب جوړېدای شي . همدارنګه نه د کومې تيګې نه او نه د کومې ونې نه او نه د کومې چينې نه او يا بلې درګاه نه د فايدې اميد کېدای شي

(c) ketabton.com: The Digital Library

همداړنګه نه زه تعویذ ترړم اونه کوم بند ترړم اونه څه غاښ غاړه کښي اچوم دی لپاره چې کوندی څه فائده به راته ورسوي اویا به راڅخه څه مصیبت لیري کړي ، بلکې یوازې الله ماته نفع رسوي او ماڅخه تکلیف لیري کوي ، هرنوی کار نه او په دین کښي له بدعت نه د عقل خاوندان انکار کوي زه امیدلرم چې داسې بدعانوته به نه زه نږدې شم اونه به ورته دین ووایم ځکه چې دا کارونه حق ندي بلکې باطل دي

ابو بکر بن عیاش وایې :

" اهل الحدیث فی کل زمان کأهل الاسلام مع اهل الادیان .

المیزان الکبری للشعرانی ص ۵۷ ج - ۱ .

اهل حدیث په هره زمانه کښي داسې دی لکه اهل اسلام چې د نورو ادیانو تابعدارو سره فرق لری "

امام شافعی وایې :

" اهل الحدیث فی کل زمان کالصحابة فی زمانهم

المیزان الکبری للشعرانی ص ۸ ج - ۱ .

اهل حدیث په هره زمانه کښي داسې دی لکه صحابه چې په خپله زمانه کښي وو ".

(c) ketabton.com: The Digital Library

داختلاف په وخت کښې

د حل لاره

هرکله چې د مؤمنانو تر منځ کښې اختلاف پیداشي نو د حل لاره يې داده چې په قرآن او حديثو به فيصله کوي.

الله تعالی فرمايي :

" يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا أَطِيعُوا اللَّهَ وَأَطِيعُوا الرَّسُولَ وَأُولِي الْأَمْرِ مِنْكُمْ فَإِنْ تَنَازَعْتُمْ فِي شَيْءٍ فَرُدُّوهُ إِلَى اللَّهِ وَالرَّسُولِ إِنْ كُنْتُمْ تُؤْمِنُونَ بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ ذَٰلِكَ خَيْرٌ وَأَحْسَنُ تَأْوِيلًا " .

(النسا - ۵۹)

" ای مؤمنانو ! دالله ومنئ او دالله د رسول ومنئ - او دامیرانو چې ستاسو نه وي ، که ستاسو په څه شي کښې اختلاف پیداشو نو د هغې رجوع الله او د هغه رسول ته وکړئ که تاسي په الله او د قیامت په ورځ ایمان لرئ ، دا تاسو لپاره ښه او ډېره غوره ده د عاقبت په نسبت " .

الله تعالی فرمايي چې که تاسو په الله او د قیامت په ورځ

(c) ketabton.com: The Digital Library

ایمان لري نو داختلاف په وخت کښې الله او د هغه رسول یعني د الله کتاب او نبوي احادیثو ته رجوع وکړئ که په رښتیا مومن. د الله کتاب او د هغه د رسول سنت ومنل هېڅکله به زمونږ ترمنځ اختلاف پاتې نشي ، اختلاف د صحابه وو ترمنځ هم پېښېده . لکن کله به چې هغوی ته د الله تعالی دکتاب او د رسول الله صلی الله علیه وسلم د سنتو څخه دلیل وویل شو هغوی به د خپلو او یا د بل چا رایو او اقوالو پسې نه تلل بلکې د دلیل تابعداری به ئې کوله لکه د مثال په توګه :

کله چې رسول الله صلی الله علیه وسلم وفات شو نو اوله خبره دا وه چې عمر رضی الله عنه وویل دا به څوک نه وائې چې رسول الله صلی الله علیه وسلم وفات شو لکه چې دا واقعه محدثین او مؤرخین داسې را نقلوی :

"عن ابی هریرة قال : لما توفی رسول الله صلی الله علیه وسلم قام عمربن الخطاب فقال ان رجالاً من المنافقین یزعمون أن رسول الله صلی الله علیه وسلم قد توفی وأن رسول الله صلی الله علیه وسلم والله ما مات ولکنه ذهب إلی ربه کما ذهب موسی بن عمران فقد غاب عن قومه اربعین لیلة ثم رجع إلیهم بعد أن قیل قد مات ووالله لیرجعن رسول الله صلی الله علیه وسلم

(c) ketabton.com: The Digital Library

کما رجع موسی فلیقطعن ایدی رجال و أرجلهم زعموا أن رسول الله صلی الله علیه وسلم مات .

السیرة النبویة لابن هشام ص۳۰۵ ج-٤

* ابو هریرة رضی الله عنه وائی چې کله رسول الله صلی الله علیه وسلم وفات شونو حضرت عمر رضی الله عنه ودرېده او وئې ویل : ځینی منافقان داګومان کوي چې رسول الله صلی الله علیه وسلم وفات شو حال داچې په الله قسم دی چې رسول الله صلی الله علیه وسلم وفات شوی ندی لکن هغه خپل رب ته تللی دی لکه څنګه چې موسی بن عمران علیه السلام تللی و هغه دخپل قوم څخه څلویښت (٤٠) شپې غائب و اوبیا ورته راوابیس شو، او په الله قسم دی چې رسول الله صلی الله علیه وسلم به بیا داسی بېرته راشي لکه څنګه چې موسی علیه السلام راغلی و نود هغو خلکو خپې او لاسونه به غوڅ کړي چې وائي : رسول الله وفات شویدی " .

لکن حضرت ابوبکر رضی الله عنه چې کله خبر شو نود رسول الله صلی الله علیه وسلم دلیدلو لپاره دعائشې رضی الله عنها کورته ننوت او کله ئې چې ولید چې هغه وفات شوی . . . . . نو بیا راووت او حضرت عمر رضی الله عنه ته ئې وویل : چپ شه : هغه چپ نشو بیا ابو بکر رضی الله عنه خلکو ته مخ کړ

(c) ketabton.com: The Digital Library

او حمد و ثنا ئې وروېله بیا ئې وویل :

« یا ایها الناس إنه من کان یعبد محمداً فإن محمداً قد مات ومن کان یعبد الله فإن الله حی لا یموت » .

« ای خلکو که چا د محمد صلی الله علیه وسلم عبادت کاوه نو محمد صلی الله علیه وسلم وفات شو او که چا د الله عبادت کاوه نو الله ژوندی دی او نه مرکیږي » .

بیا ئې دا آیت ولوست :

« وما محمد إلا رسول قد خلت من قبله الرسل أفإن مات او قتل انقلبتم علی اعقابکم ومن ینقلب علی عقبیه فلن یضروا الله شیئا وسیجزی الله الشاکرین » . آل عمران - ۱٤٤

« محمد نه دی مگر رسول دی له ده نه مخکښې رسولان تېر شوي دي . ایا که مړ شو او یا ووژل شو نو تاسو به وروسته گرځئ ؟ او څوک چې وروسته وگرځېده (مرتد شو) نو هېڅکله الله ته ضرر نشي رسولی او ژر دی چې الله به شکر کوونکو ته بدله ورکړي »

نو کله چې عمر رضي الله عنه دا آیت واورېده نو حیران شو او په ځمکې را پرېوته او وې ویل :

« عرفت أن رسول الله صلی الله علیه وسلم قد مات » .

(c) ketabton.com: The Digital Library

"زه پدې پوه شوم چې رسول الله صلی الله علیه وسلم وفات شویدی".

عمر رضی الله عنه چې کله آیت وا وریده نو سمدستی دخپلې رائې او قول څخه وګرځیده او دلیل ته تسلیم شو اود او سنیو رندو مقلدینو غوندې یې ونه ویل چې ددې مطلب دادی او یا هغه دی، هیڅ تأویل او تحریف یې پکښې و نکړ بلکې خپله خبره یې پریښوده.

همدارنګه بل خلاف د صحابه وو منځ کښې دا را پیدا شو چې رسول الله صلی الله علیه وسلم چیرته خښ کړو، ځینو وویل چې مسجد کښې یې خښو او ځینو وویل چې خپلو اصحابو سره یې خښو، ابوبکر رضی الله عنه وویل:

"إنی سمعت رسول الله صلی الله علیه وسلم یقول: ما قبض نبی إلا دفن حیث یقبض".

السیرة النبویة لابن هشام ص ۳۱۴ ج ۴

"ما رسول الله صلی الله علیه وسلم څخه اوریدلي دي چې: هر نبي چې مړ شو بدی نو هغه ځای کښې خښ شوی کوم ځای کښې چې د هغه روح قبض شی".

نوکله چې حدیث بیان شو او دلیل پیدا شو نو ټول له خپلې رائې څخه وګرځیدل او حدیث یې ومانه.

(c) ketabton.com: The Digital Library

د الله تعالی او د هغه د رسول صلی الله علیه وسلم د حکم مقابل کښې د رأیې منل ګمراهي ده

الله تعالی فرمايي :

﴿ وَمَا كَانَ لِمُؤْمِنٍ وَلَا مُؤْمِنَةٍ إِذَا قَضَى اللَّهُ وَرَسُولُهُ أَمْرًا أَنْ يَكُونَ لَهُمُ الْخِيَرَةُ مِنْ أَمْرِهِمْ وَمَنْ يَعْصِ اللَّهَ وَرَسُولَهُ فَقَدْ ضَلَّ ضَلَالًا مُبِينًا ﴾

(الاحزاب - ۳۶)

« او هیڅ یوه مؤمن سړي او مؤمنې ښځې ته دا روا نه دی چې کله الله او د هغه رسول فیصله وکړي نو هغوی ته دی د خپله ځانه څه اختیار وي او هغه چا چې د الله او د هغه د رسول نافرماني وکړه نو بې شکه ګمراه شو په ښکاره ګمراهۍ سره » .

نو د قرآن او نبوي احادیثو په مقابل کښې بیا د مؤمنانو دا اختیار نشته چې خپله او یا د بل قول او خوښه وړاندې کړي بلکې که دا کار چا وکړ هغه به لوی بد بخته او

(c) ketabton.com: The Digital Library

اوګمراه وي .

همدارنګه عوف بن مالك الأشجعي وائي :

« قال رسول الله صلى الله عليه وسلم تفترق امتي على بضع وسبعين فرقة اعظمها فتنة قوم يقيسون الدين برأيهم يحرمون به ما احل الله ويحلون به ما حرم الله »

اعلام الموقعين ص ۵۳ ج-۱

« رسول الله صلى الله عليه وسلم فرمايلي دی : زما امت به په څو دپاسه اويا (۷۰) دلو وويشل شي ، په ټولو کښې دلوی فتني والا به هغه قوم وي چې دين په خپله رايه قياسوي د الله حلال به پرې حراموي او الله چې څه حرام کړي هغه به حلالوي » .

رسول الله صلى الله عليه وسلم مخبر صادق دی رښتيا هم هغه څوک چې دخپلې رائې اوخواهش پسې تللی دي د ډېرحرام ئې حلال کړيدی او د ډېرحلال ئې حرام کړيدي اودا تحريم او تحليل په حنفي فقهاؤ کښې د ډېر زيات دی هرڅه کښې ئې له څانه تقسيم کړيدی چې دا حلال دي اودا حرام دي اودا مکروه دی ، دا فرض دی اودا سنت دي ، دا مستحب دی اودا مباح دي ، حال دا چې اکثره داسي وي چې هيڅ دليل پرې نوي .

(c) ketabton.com: The Digital Library

مالك بن مغول وائي چي ما ته شعبي وويل:
«ما حدثوك هؤلاء عن رسول الله صلى الله عليه وسلم فخذ به وما
قالوا برأيهم فألقه في الحش».

رواه الدارمي

• دغه خلکو که تاته د رسول الله صلى الله عليه وسلم څخه حديث
بيان کړ نو واخله او که په خپله رايه ئي وويل نو د
قضاء حاجت په ځاى (بيت الخلاء) کښې ئي وغورځوه».
ابوبکر رضي الله عنه وائي :
• اى أرض تقلني وأى سماء تظلني إن قلت في
آية من كتاب الله برأيي او بما لا أعلم».

اعلام الموقعين ص۵۳ ج-۱

• کومه ځمکه به ما بار کړي او کوم اسمان به پر ما
سيوري وکړي که ما د الله د کتاب په يو آيت کښې له
ځانه خبره وکړه او يا مې داسي څه وويل چي زه پرې نه
پوهېږم».
عمر رضي الله عنه وائي :
• السنة ما سنه الله ورسوله صلى الله عليه وسلم لا تجعلوا
خطأ الرأي سنة للأمة».

اعلام الموقعين ص۵٤ ج-۱

(c) ketabton.com: The Digital Library

سنت هغه دي چې الله تعالیٰ او د هغه رسول صلی الله علیه وسلم مونږ ته بیان کړيدی تاسو د نورو خلکو د رأيي خطاء د امت لپاره سنت اولاره مه جوړ وئ».

عمر رضی الله عنه وائي:

«اتقوا الرأى فى دينكم».

اعلام الموقعين ص ۵۵ ج ۱

«تاسو په خپل دين کښې له رأيي څخه ووېرېږئ».

همدارنګه عمر بن الخطاب رضی الله عنه وويل:

«أصحاب الرأى أعداء السنن أعيتهم الأحاديث ان يحفظوها وتفلتت منهم ان يعوها، واستحيوا حين سئلوا أن يقولوا لا نعلم فعارضوا السنن برأيهم فإياكم وإياهم».

اعلام الموقعين ص ۵۵ ج ۱.

«د رأيي خاوندان د رسول الله صلى الله عليه وسلم د سنتو دښمنان دي دوى د حديثو يادولو ستړي کړل (ياد يې نه کړل) او دوى ونه ساتل (ياد يې نه کړل) نو ورڅخه وتښتيدل او دا ور ته شرم ښکاره شو چې کله ورڅخه پوښتنه وشي او دوائي چې مونږ نه پوهېږو، نو په خپله رأيه يې د سنتو خلاف وکړل نو تاسو ځانونه (غسې) خلکو څخه ځان وساتئ».

ریښتیا هم مونږ چې په اوسني عصر کښې ګورو
هغه علماء چې دخپل خواهش او د رأيي تابعدار دی
داوړ ته شرم او عار ښکاری چې کله ورته پوښتنه وشي
او دوی ووایي چې مونږ نه پوهیږو نو بی علمه فتوی یې
خلکو ته ورکړي او زیات خلک یې د الله تعالی د رالیږلي
او غوره شوی دین څخه بل لوری ته روان کړل اوس ورته
دا عار ښکاری چې دحق تابعداری وکړي او د صحیح حدیث
لپاره خپله خبره پریږدی نو دین څخه یې داسي یو شی
جوړ کړي چې دخپلې غوښتنې او خپل خواهش تابع یې کړ
فضلوا وأضلوا خپله هم ګمراهان شو او نور خلک یې
هم بې لارې کړل.

هدارنګه عبدالله بن مسعود رضی الله عنه وویل:
تاسو باندې به وروستی کلونه د مخکنیو نه ډیر بدتر
راځي بیا یې وویل چې ستاسو غوره خلک او علماء به
له منځه لاړ شي (وفات به شي) بیا یې وویل:

"ثم يحدث قوماً يقيسون الأمور برأيهم فيهدم الإسلام" اعلام الموقعين ص ٥٧ ج ١

«بیا به داسي خلک پیدا شي چې ټول د دین کارونه به په
خپله رایه قیاسوی او اسلام به نړوی».

(c) ketabton.com: The Digital Library

علی رضی الله عنه وائي :

«لو کان الدین بالرأی لکان اسفل الخف اولی بالمسح من اعلاه وقد رأیت رسول الله صلی الله علیه وسلّم یمسح علی ظاهر خفیه»

رواه ابو داود .

«که دین په رایه او خپله خوښه وای نو د موزی لاندی طرف به د پاس طرف نه د ډېر د مسحي وړ وو حال داچي ما رسول الله صلی الله علیه وسلّم لیدلای وُچي د موزو د پاسه طرف باندې به یې مسحه کوله»۔

نو علی رضی الله عنه هم په رایي رد کوی . او وائي چي که دین په قیاس او خپله خوښه وای نو زما په نزد په کار دا وه چي مسحه انسان د موزی په لاندینۍ برخه کولای او رسول الله صلی الله علیه وسلّم د موزو د پاسنۍ برخې باندې مسحه کړیده .

نو موږ یې هم په پاسنۍ برخه کوو او خپله خوښه او قیاس پرېږدو .

عبدالله بن عباس رضی الله عنه وائي :

«من قال فی القرآن برأیه فلیتبوأ مقعده من النار»

اعلام الموقعین ص۵۹ ج-۱ .

(c) ketabton.com: The Digital Library

«چاچې په قرآن کښې په خپله خوښه او رأیه خبره وکړه نو ځانته دې د اور نه ځای جوړ کړی».

همدا رنګه نور صحابه کرام رضوان الله علیهم هم د رأیې او قیاس رد ضعوي نو مسلمانانو ته دا لازمه ده خصوصاً علماؤ ته چې کله په یوه دیني مسئله کښې ورځنه پوښتنه وشي نو که د قرآن او حدیثو نه ورته د هغه مسئلې په هکله څه معلومات وُد هغې مطابق دې جواب ورکړي او که نه ورته ودې وایئ چې زه نه پوهېږم او دیوه بل عالم څخه پوښتنه وکړه ځکه چې دا عیب ندی چې یو څوک ووایئ زه نه پوهېږم لکن دا یو لوی عیب دی چې بې علمه فتوی ورکړي نو ځان هم د هلاکت کندې ته د غورځوي او نور خلک هم ګمراه کړي.

سبحنك اللهم و بحمدك اشهد ان لا اله الا أنت استغفرك و أتوب إليك

○

(c) ketabton.com: The Digital Library

اتباع الرسول ﷺ

تاليف

أبو عبدالاحد عبدالرحيم مسلم دوست

(بلغة البشتو)

هذه الطبعة

تمت بإشراف المكاتب التعاونية للدعوة والإرشاد

بالبديعة والصناعية الجديدة

(c) ketabton.com: The Digital Library

اتباع الرسول ﷺ

تاليف

أبو عبدالاحد عبدالرحيم مسلم دوست

(بلغة البشتو)

سنة الطبع ١٤١٩هـ

طبع على نفقة أحد المحسنين
غفر الله له ولوالديه ولجميع المسلمين

The Cooperative Offices for Call & Guidance at Al-Badiah & Industrial Area
Under the Supervision of the Ministry of Islamic Affairs Endowment Guidance & Propagation
P.O. Box: 24932 Riyadh 11456 - K.S.A. (Al-Badiah) Tel.: 4330888 (Four Lines)
(Industrial Area) Tel.: 4303572 - Fax: 4301122

Get more e-books from www.ketabton.com
Ketabton.com: The Digital Library